Сёння на форуме «Мінскі дыялог» выступіць Аляксандр Лукашэнка.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 79 (4434)

8 кастрычніка 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

РЭКОРДЫ

Дзевяць кандыдатаў на адно месца?

Цяперашнія парламенцкія выбары могуць стаць рэкорднымі для Аршаншчыны па колькасці кандыдатаў.

Акрамя збору подпісаў кандыдатам у дэпутаты можна вылучыцца яшчэ двума спосабамі: ад партый і ад працоўных калектываў. Так, па Аршанскай-Дняпроўскай выбарчай акрузе №26 свае ініцыятыўныя групы зарэгістравалі пяць кандыдатаў, а зараз да іх далучыліся яшчэ чатыры вылучаныя працоўнымі калектывамі і партыямі.

Калі ўсе прэтэндэнты збяруць подпісы, то дзевяць кандыдатаў у дэпутаты стануць абсалютна рэкорднай колькасцю за ўсю гісторыю выбараў у Аршанскім раёне.

СІТУАЦЫЯ

«Спектакль закончаны…»

***Маісей Мазько**, адзін з праціўнікаў будаўніцтва акумулятарнага завода ў Брэсце распавёў "Народнай Волі", як з яго збіраліся зрабіць злачынцу і чым усё скончылася.*

Стала вядома, што спынена крымінальная справа ў дачыненні да двух праціўнікаў будаўніцтва акумулятарнага завода пад Брэстам – **Маісея Мазько** і яго сына **Дзяніса**, якіх падазравалі ў незаконным абароце боепрыпасаў. А пачалася гісторыя ў красавіку гэтага года…

– Я працую ў манастыры і 2 красавіка на працоўнай машыне ехаў днём па рабочых справах, – успамінае Маісей Сцяпанавіч. – Заўважыў, што мяне суправаджае машына ДАІ. Праз нейкі час спынілі, пачалі вельмі настойліва і доўга правяраць аўтамабіль. Зазірнулі пад капот, праверылі не толькі нумар рухавіка, але нават нумары на рамянях бяспекі.

– Што шукалі?

– Спачатку быццам бы нічога не знайшлі падазронага, закрылі дзверы і тут адзін з супрацоўнікаў ДАІ запытаўся: "А што ў вас за пакет ляжыць у машыне?" Адкуль мне ведаць, што там за пакет? Тым больш гэта не мае рэчы. Разгарнулі яго, а там – 30 патронаў і нейкае рэчыва, якое падобна на выбухоўку. Я ім адразу ў вочы выпаліў: "Хлопцы, метады ў вас даволі мярзотныя".

Літаральна праз некалькі хвілін пад'ехалі таварышы ў цывільным, складвалася ўражанне, што яны дзесьці хаваліся побач і чакалі свайго "выхаду на сцэну". Затым прыехала група з РУУС, пазней – следчыя. Усе працэдуры працягваліся дзесьці з 15.30 і да 12 гадзін ночы. У Следчым камітэце мяне дапытвалі аж да пяці раніцы, а затым адправілі ў ізалятар часовага ўтрымання. Праз час даведаўся, што затрымалі і майго сына Дзяніса.

– Але праз тры дні вас адпусцілі на волю…

– Так, а праз дзень выйшаў з ізалятара і Дзяніс. Я цудоўна разумеў, што ў дачыненні да мяне зладзілі правакацыю, меркаваў, што справу закрыюць куды раней, але, мабыць, у сілавікоў быў нейкі свой сцэнарый. Ім патрэбна было трымаць мяне ў падвешаным стане, але раптам сітуацыя пачала мяняцца.

Была распачата крымінальная справа ўжо да ўласнікаў акумулятарнага завода, супраць адкрыцця якога мы і выступалі. Аляксандр Лукашэнка выказаў сваю пазіцыю з гэтай нагоды. А днямі з Брэсцкага міжраённага аддзела Следчага камітэта паведамілі, што крымінальны пераслед у дачыненні да мяне і сына спынены за адсутнасцю ў нашых дзеяннях прыкмет складу злачынства. Як кажуць, спектакль закончаны, гледачы могуць разыходзіцца.

Сяргей НІКАНОРАЎ.

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

У. Калачык з жонкай.

Блізіцца 90-гадовы юбілей аднаго з самых паспяховых за савецкім часам беларускіх гаспадарнікаў, Героя Сацыялістычнай Працы Уладзіміра Калачыка.

(Пра яго жыццёвы шлях чытайце на 8-й стар.)

ФОРУМ «МИНСКИЙ ДИАЛОГ»

Европа на краю пропасти…

Согласитесь, тревожные слова. Но они вынесены в заголовок неслучайно.

Организаторы форума «Минский диалог», который на этот раз собрал в нашей столице более 700 представителей самых разных стран, уже в анонсирующих материалах выразили тревогу по поводу того, что *«Восточная Европа и европейский континент в целом вошли в опасный и плохо предсказуемый период. Конфронтация между крупнейшими международными акторами на фоне распада прежних основ стратегической стабильности (разоруженческих режимов) грозит перерасти в новую большую войну, эпицентром которой с большой вероятностью может стать регион Восточной Европы. Именно так – через войну – в истории многократно происходила трансформация системы международных отношений, когда государствам не удавалось вовремя адаптировать правила поведения и механизмы их исполнения».*

Как ни печально, но угрозы безопасности очевидны. «Конфронтация между Россией и странами Запада позволяет многим исследователям проводить параллели с эпохой холодной войны. Как и во времена холодной войны, кроме геополитического противостояния, наблюдается и конфликт ценностных систем, хотя он и не приобретает такой глубины и размаха, как в середине прошлого века. Россия и Запад ограничили контакты в экономической, политической и военной сферах».

Международные отношения претерпевают трансформацию, но, к сожалению, не в лучшую сторону. В результате распада и эрозии предыдущих договоров и режимов и при наличии ядерного оружия у ключевых игроков продолжает повышаться опасность развязывания новой мировой войны.

События в Грузии, Украине и других регионах свидетельствуют, что у геополитических игроков отсутствует четкое понимание пределов допустимого («красных линий») в международной политике. Это, как отмечают организаторы форума, делает международную безопасность и стратегическую стабильность чрезвычайно хрупкими.

Главная региональная тенденция в области безопасности – милитаризация и рост гонки вооружений. Эта тенденция отражает не только продолжающийся конфликт в Украине, но и глобальный тренд на увеличение расходов на оборону и рост конфликтности в международной политике. Растет также число и масштаб военных учений как в рамках НАТО, так и ОДКБ.

По данным SIPRI, в 2018 году во всем мире на вооружения была потрачена сумма в 1 триллион 822 миллиарда долларов США, что на 2,6 процента больше, чем годом ранее. Рост военных расходов США составил 4,6 процента, что связано со всеобъемлющей программой модернизации армии (общий военный бюджет – 648,8 миллиарда долларов США). КНР занимает второе место в рейтинге с расходами в 250 миллиардов долларов США на вооружение и модернизацию своей армии. Россия в целом завершила свою программу перевооружения, поэтому в 2018 году ее военные расходы несколько снизились по сравнению с предыдущими годами; она оказалась на шестом месте и впервые за 12 лет не входит в топ-5. Но тем не менее ее военные расходы в соотношении с ВВП остаются высокими.

	Расходы на оборону в % от ВВП, 2017 г.	Расходы на оборону в % от ВВП, 2018 г.
США	3,1	3,2
Китай	1,9	1,9
Россия	4,2	3,9
Польша	1,9	2,0
Украина	3,2	3,8
Литва	1,7	2,0
Латвия	1,7	2,0
Беларусь	1,2	1,3
Молдова	0,4	0,3

Источник: База данных SIPRI.

Ряд фактов последних полутора лет позволяет констатировать не только наращивание расходов на оборону в регионе, но и начало региональной гонки вооружений с поступлением в войска новых вооружений и военной техники и развертыванием новых военных частей.

Так, Россия развернула в западных регионах новейшие комплексы РЭБ «Самарканд», значительно увеличила численность ракетного оружия и ударных БПЛА на вооружении в войсках, завершила формирование танкового полка и двух дополнительных авиаполков в Калининградской области. Был развернут новый танковый полк в Смоленской области. Кроме того, объявлено о наращивании сил в Западном военном округе и усилении российской военной группировки в Крыму.

Польша объявила о начале масштабной программы перевооружения своей армии на срок до 2026 года, общая стоимость которой составит 48,8 миллиарда долларов США. Еще ранее Польша закупила у США зенитно-ракетные комплексы Patriot и РСЗО HIMARS (способны использовать заряды с дальностью до 300 километров), обсуждается покупка новейших американских истребителей пятого поколения F-35. В начале текущего года начато формирование 18-й механизированной дивизии польской армии. Достигнуто соглашение с США об увеличении американского военного присутствия на территории Польши.

На вооружение литовской армии поступили самоходные гаубицы PzH2000, Германия приняла решение о новых инвестициях в военную инфраструктуру Литвы и в завершение модернизации полигона в Пабраде. Литовская бригада «Железный волк» была аффилирована с танковой дивизией ФРГ. В Латвии открыта штаб-квартира Многонациональной дивизии НАТО «Север».

Украина провела полноценное развертывание 61-й егерской бригады ВСУ на границе с Беларусью. Инцидент в Азовском море в конце прошлого года и последующее военное положение в Украине еще раз продемонстрировали взрывоопасность ситуации на востоке Европы и хрупкость сложившегося баланса сил.

Эти и многие другие факты заставляют всех, кому дорог мир, не только серьезно задуматься, но и приложить все усилия, чтобы не допустить непоправимое на нашем континенте. Именно в этом направлении и велась вчера дискуссия на форуме «Минский диалог».

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Как предотвратить новые и разрешить замороженные конфликты…

(Из выступления министра иностранных дел Беларуси Владимира Макея).

– В Беларуси убеждены в том, что возможность взаимного сдерживания через наращивание военных потенциалов – это опасная иллюзия безопасности, которая не единожды в истории приводила к трагедиям.

– Серьезные риски несет сегментирование европейской безопасности по принципу «это не моя проблема». Предпринимаемые шаги по урегулированию конфликтов в большинстве носят не превентивный, а реагирующий характер.

– Беларусь не хочет оказаться на линии цивилизационного разлома, на острие блокового противостояния между Россией, с одной стороны, НАТО – с другой. Белорусы, как никто другой, знают, чем чревато положение «буферной зоны».

– Хорошей подпиткой идеи «Хельсинки-2» может стать выдвинутая Беларусью инициатива по формированию «пояса цифрового добрососедства» – заключение международных соглашений об обеспечении информационной безопасности.

– Нельзя отказаться от РСМД, не вызвав кризис других мер разоружения и военно-политического доверия. Нельзя строить свою «сферу влияния» в ущерб интересам других игроков. Ценности должны завоевывать умы, а не территории.

– Главой Беларуси заявлено, что, несмотря на выход США и России из РСМД, Беларусь как полноправная участница этого договора будет продолжать выполнять его положения. Мы не будем тестировать, производить и размещать ракеты средней и меньшей дальности.

– За Минском все больше закрепляется статус международной диалоговой площадки, на которой идет активный поиск путей разрешения конфликтов.

ТЫМ ЧАСАМ

Ля гатэля «Марыёт» і на плошчы Свабоды

Учора актывісты "Еўрапейскай Беларусі" ладзілі пікет па зборы подпісаў за вылучэнне кандыдатам у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў аднаго са сваіх актывістаў. Паралельна яны звярталіся да ўдзельнікаў "Мінскага дыялогу", выказваючы нязгоду з палітыкай дзеючых беларускіх улад і персанальна А.Лукашэнкі.

Пікет быў спецыяльна арганізаваны ля гатэля "Марыёт", дзе праходзіў форум "Мінскі дыялог" па пытаннях еўрапейскай бяспекі.

Некалькі дзясяткаў прыхільнікаў палітыка Мікалая Статкевіча ў нядзелю правялі мітынг "Абаронім Беларусь" на плошчы Свабоды.

Кастусь ЛАЗАВІК.

ЛІЧБЫ

Золата прыходзіць і сыходзіць

Па стане на 1 кастрычніка міжнародныя рэзервовыя актывы Беларусі склалі 8830,9 мільёна долараў ЗША (у эквіваленце), паведамляе прэс-служба Нацыянальнага банка.

За верасень золатавалютныя рэзервы (ЗВР) знізіліся на 60,1 мільёна долараў ЗША (на 0,7%). Нагадаем, што ў жніўні яны павялічыліся на 263,1 мільёна долараў ЗША (на 3%).

Зніжэнне ЗВР у Нацбанку тлумачаць выплатамі пазык.

Народная Воля http://www.nv-online.info
8 КАСТРЫЧНІКА 2019 г.

БЕЗ РУЖОВЫХ АКУЛЯРАЎ

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ,
спецыяльна для «Народнай Волі»

Хітрая скрыня пані Ярмошынай

На гэтых выбарах у Палату прадстаўнікоў улады пераплюнулі самі сябе. Здавалася б, ужо болей, чым раней, дыскрымінаваць апазіцыю пры фарміраванні выбарчых камісій немагчыма. Аказалася, што магчыма. Сярод 63.646 членаў участковых камісій прадстаўнікоў апазіцыйных партый аказалася толькі 21. Апанентаў улады адсеялі больш сурова, чым пры фарміраванні тэрытарыяльных ды акруговых камісій месяцам раней. І ў два-тры разы больш жорстка, чым на парламенцкіх выбарах 2008, 2012 ды 2016 гадоў.

Пры гэтым вертыкаль, фарміруючы ўчастковыя камісіі, прыцэльна выбівала менавіта тых, каго наверсе называюць пятай калонай. Мяркуйце самі.

Усяго апазіцыйныя партыі вылучылі гэтым разам у камісіі нізавога ўзроўню 495 чалавек. З іх прайшло, як няцяжка падлічыць, 4,2%. У тым ліку ад Партыі БНФ, напрыклад, трапіла пяць вылучэнцаў з 201, ад Аб'яднанай грамадзянскай партыі – чатыры з 174. А з 54 прадстаўнікоў Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) не пашэнціла ніводнаму. Нарэшце, з 401 прадстаўніка кампаніі назірання «Права выбару» ва ўчастковыя камісіі прайшлі толькі тры.

А зараз параўнайце. З 3884 вылучэнцаў праўладных партый у адпаведныя камісіі ўвайшло, паводле падлікаў кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары», 3763 (96,9%). У прыватнасці, ад Рэспубліканскай партыі працы і справядлівасці – 1097 з 1135. Ад шасці найбуйнейшых праўладных грамадскіх структур – «Белай Русі», БРСМ, Беларускага саюза жанчын, Беларускага грамадскага аб'яднання ветэранаў, Беларускага фонду міру і афіцыйных прафсаюзаў – было вылучана 28.980 чалавек, з іх патрапіла ва ўчастковыя выбаркамы 27.790 (95,9%).

Як бачым, «сваім людзям» амаль пагалоўна – зялёнае святло, «пятай калоне» за рэдкім-рэдкім выключэннем – чырвонае.

Кладучы руку на сэрца, апазіцыя не тое каб так ужо масава штурмавала гэты бастыён. Нават калі б ва ўчастковыя камісіі ўключылі ўсіх яе вылучэнцаў, яны там склалі б долі працэнта. А ўлады між тым маглі б казырнуць перад Захадам і АБСЕ: во які ў нас разгул дэмакратыі!

Але пускаць апанентаў унутр сістэмы, якая забяспечвае «элегантныя» перамогі, вертыкаль упарта не хоча. Пры гэтым старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах Лідзія Ярмошына летась патлумачыла, што пры фарміраванні выбаркамаў ацэньваецца найперш «здольнасць прэтэндэнта працаваць у калектыве», дзе «выпінанне свайго палітычнага меркавання шкодзіць агульнай справе». Карацей, патрэбны такія, каб дзьмулі з ёю ў адну дуду.

Між тым з 2010 года беларускае заканадаўства прадугледжвае, што не менш за трэць у выбаркамах мусяць складаць прадстаўнікі партый ды іншых грамадскіх аб'яднанняў. Гэту квоту ўвялі падчас папярэдняй адлігі ў дачыненнях з Захадам, пад ціскам міжнародных арганізацый.

Але дарэмна наіўныя замежнікі спадзяваліся, што такім чынам пашэнціць павысіць празрыстасць выбараў. Беларуская вертыкаль усё спрытна перайначыла на свой капыл. Як бачым, тую квоту выконваюць і перавыконваюць за кошт абсалютна лаяльных структур. Уключна з партыямі-фантомамі, якія між выбарчымі кампаніямі зусім не «адсвечваюць». Апазіцыянераў жа з кожным разам прапускаюць праз усё больш бязлітасны фільтр.

Плюс Ярмошына заявіла на прэс-канферэнцыі ў верасні, што і на цяперашніх парламенцкіх выбарах пры падліку галасоў на ўчастках кожны бюлетэнь назіральнікам паказваць не будуць. Для гэтага нібыта трэба мяняць закон. Хоць незалежныя эксперты сцвярджаюць: закон тут ні пры чым, дастаткова палітычнай волі ды пастановы самога Цэнтрвыбаркама. І сапраўды, дазволена ўсё, што не забаронена. А хіба Выбарчы кодэкс забараняе паказваць бюлетэні – так, як гэта робяць у дэмакратычных (і нават многіх не вельмі дэмакратычных) краінах?

Аднак Ярмошына разам з усёй вертыкаллю стаіць насмерць. І гэта згушчае падазрэнні: мабыць, ім ёсць што хаваць, утойваць ад назіральнікаў і апанентаў, ад пільнага вока тых, хто, па версіі Ярмошынай, не ўмее працаваць у калектыве. Але тут варта зрабіць удакладненне: той жа Ярмошынай, як і вертыкалі, мяркуючы па ўсім, патрэбны здольныя працаваць у выбаркамах паводле прынцыпу «шыта-крыта».

А як жа гульня з Захадам? Важныя амерыканцы, што прылятаі нядаўна ў Мінск, празрыста намякалі тутэйшым шышкам: хочаце, каб мы знялі санкцыі, дык пакажыце нейкі прагрэс на выбарах. І ўлады, магчыма, адшкадуюць у новым скліканні некалькі мандатаў для асоб, якіх, з аднаго боку, можна прылічыць да іншадумцаў, з іншага – трымаць на кручку. Адпаведны кастынг, напэўна, ужо праведзены. Хаця не выключана, што ў апошні момант спрацуе засцярога – і Палату зробяць стэрыльнай, як у «найлепшыя» часы.

Ва ўсякім разе пакуль што кампанія ідзе ў «класічным» стылі. Апазіцыі ў камісіях практычна няма, паказу бюлетэняў няма. Адкуль бярэцца вынік – халера яго ведае. Дык гэта выбары ці хітрая скрыня фокусніка? Выглядае на тое, што нам зноў пакажуць шоу спрытныя ілюзіяністы.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Дух Тызенгаўза ў Каралінскім фальварку

*Гродзенскі мастак, аматар гісторыі, чалавек з залатымі рукамі **Сяргей РЫБАК** (на фота справа) стварае побач з абласным цэнтрам музей з атмасферай часоў Антонія Тызенгаўза, найбольш вядомага і эфектыўнага рэфарматара, які некалі жыў на гэтых землях.*

Імя гродзенскага старасты Антонія Тызенгаўза, які ў другой палове XVIII стагоддзя правёў значныя і паспяховыя эканамічныя рэформы на землях Гродзеншчыны, сёння вядома нават школьнікам. Праўда, памяць аб гэтым цікавейшым чалавеку ўвекавечана даволі сціпла: ёсць невялікая плошча ў гістарычнай частцы абласнога цэнтра, якая, дарэчы, будавалася пры ім. Яшчэ ў царскія часы ўдзячныя нашчадкі паставілі яму помнік у Фарным касцёле, што з'яўляецца незвычайнай рэдкасцю для храмаў.

Больш за дзесяць гадоў таму мясцовы прадпрымальны доктар **Павел Клімук** наважыўся ўзяць ва ўласнасць адзін з разбураных маёнткаў часоў Тызенгаўза ў вёсцы Караліно Гродзенскага раёна, з тым каб аднавіць яго. Гэты маёнтак у 80-я гады XVIII стагоддзя Тызенгаўз стварыў, так бы мовіць, у эксперыментальных мэтах: як узорна-паказальную гаспадарку для вырошчвання сельгаспрадукцыі ў прамысловых аб'ёмах.

Рэформы ў сельскай гаспадарцы сведчылі пра правільна абраны шлях, але ж гісторыя спыніла іх: адбыліся тры падзелы Рэчы Паспалітай, і беларускія землі апынуліся ў складзе Расійскай імперыі. Далей – сусветныя войны, калектывізацыя, савецкая ўлада, калгасы... І на гэтым месцы напрыканцы XX стагоддзя засталіся толькі муры.

Тое, як аднавіў Павел Клімук былы маёнтак Караліно, уразіць сёння кожнага, хто сюды трапіць: жылыя дамы, свірны, стайні, млын – усё гэта з камення, брукаваныя дарожкі, каваная агароджа і вароты, лазня, ставы з рыбай... Каб падтрымліваць усю гэтую прыгажосць, маёнтак выкарыстоўваецца ў камерцыйных мэтах: гродзенцы любяць адзначаць тут значныя даты свайго жыцця – ладзяць банкеты, святкуюць юбілеі і вяселлі.

Сельскагаспадарчых рэформаў, як некалі рабіў Тызенгаўз, тут не праводзяць, – зямля адышла сельгаскааператыву. Праўда, арганізоўваюцца культурныя мерапрыемствы: мастакі аблюбавалі гэта месца для пленэраў. У адрэстаўраваных памяшканнях былых свірнаў ладзяцца канцэрты.

Фальварак на гістарычным фундаменце

Тое, што спадар Рыбак з дапамогай іншых супрацоўнікаў фальварка зрабіў за шэсць гадоў, здзіўляе. Ён кажа, што такія задачы перад ім ставіў гаспадар Караліно, які таксама апантаны рэалізацыяй ідэі.

– Калі людзі прыносілі зламаныя экспанаты з навакольных вёсак, я думаў: тут працы рэстаўратару на ўсё жыццё! – згадвае Сяргей. – Я заўсёды баяўся таго размаху, які прапаноўваў Павел Альбінавіч. Але зразумеў, што, пераадольваючы цяжкасці, раблюся мацнейшым.

Мастак дадае, што ў цяперашнім фальварку ўсё застаецца ў традыцыях Тызенгаўза: трэба працаваць хутка, дакладна і прыкладваць максімальныя намаганні.

Музей у свірне

Сяргей Рыбак у фальварку ў Караліно лічыцца звычайным рабочым. Па прызванні – мастак. А яшчэ ў яго залатыя рукі: можа зрабіць што заўгодна. Некалі працаваў мастаком-афарміцелем у гісторыка-археалагічным музеі, любіць і ведае гісторыю свайго горада. Усе малюнкі на будынках фальварка – гэта яго рук справа. Але самае галоўнае – наперадзе.

Аднойчы, ужо больш за шэсць гадоў таму, гаспадар фальварка спадар Клімук папрасіў Сяргея падумаць над стварэннем музея з разлікам на тое, што сюды будуць прыязджаць турысты і ім трэба нешта паказваць і расказваць.

– Мая музейная канцэпцыя ад пачатку будавалася на тым, каб распавесці пра гэта канкрэтнае месца і эпоху Тызенгаўза, – згадвае мастак. – Цяжка знайсці ў гісторыі Гродна асобу, якая столькі стварыла б для нашага горада, і наш абавязак пра ўсё гэта распавядаць у гэтым маёнтку.

Сяргей адчыняе шырокія дзверы былога свірна. Гляджу: у пакоі ў выгодных фатэлях сядзяць Аўгуст Панятоўскі, імператрыца Екацярына, а за працоўным сталом схіліўся над паперамі сам Тызенгаўз. На сценах экспанаты: пераважна дакументы часоў Тызенгаўза, карты, здымкі, якія сведчаць, як у розныя часы выглядаў фальварак. Па перыметры мэбля, зробленая рукамі спадара Рыбака і стылізаваная пад XVIII стагоддзе.

– Не скажу, што надта часта ў фальварак прыязджаюць экскурсіі, але я пераканаўся, што многія з наведвальнікаў, бывае, увогуле не знаёмы з гісторыяй Гродна, – распавядае Сяргей. – Таму ў першым пакоі я зрабіў невялікі стэнд, на якім адлюстраваны асноўныя этапы гродзенскай гісторыі, каб потым было зразумела значэнне асобы Антонія Тызенгаўза і яго дзейнасці.

Гід канстатуе, што ягоная экскурсія разлічана на дзве з паловай гадзіны і ўвесь гэты час ён вымушаны гаварыць, каб выдаць усю падрыхтаваную інфармацыю. Яму вельмі карціць, каб фальварак выкарыстоўваўся не толькі ў камерцыйных мэтах, а для таго, каб чалавек мог уявіць сябе ў эпоху Тызенгаўза.

– Выкарыстоўваць фальварак толькі ў камерцыйных мэтах як звычайны банкетны зал альбо рэстаран было ад пачатку нецікава і гаспадару, – кажа Рыбак. – Гэта ж гістарычнае месца, і вельмі хацелася б, каб нашы наведвальнікі разумелі, дзе яны знаходзяцца. Мы ж усе, урэшце, павінны акультурвацца.

Сяргей Рыбак сам распрацаваў канцэпцыю музея і практычна ўсё ў ім рабіў сваімі рукамі. Але мноства экспанатаў бытавога прызначэння, якія выкарыстоўваліся ў тым ліку і ў часы Тызенгаўза, работнікі фальварка назбіралі ў навакольных вёсках.

– Я толькі даводзіў іх да ладу, чысціў, рамантаваў. Практычна ўсе яны функцыянальныя, нават гэты ткацкі станок у руках спецыяліста адразу запрацуе, – гаворыць Сяргей. – А вось, да прыкладу, карту гродзенскіх зямель 1781 года, якую зрабіў на заказ Тызенгаўза вядомы картограф Маркевіч, удалося пераняць з арыгінала, які знаходзіцца ў Варшаве.

У зале, дзе месціцца карцінная галерэя, стаіць старое піяніна нямецкай фірмы Robert Westphal. Сяргей паказвае, што толькі на вонкавых сценках 128 заплатак, якія воку неспецыяліста амаль не бачны. Інструмент тутэйшы майстар цалкам перабраў, перанастроіў, гук – непаўторны.

– Канешне, мы не маем столькі сродкаў, каб набываць экспанаты эпохі Тызенгаўза, – кажа мастак. – Усё пераважна робіцца сваімі рукамі альбо рамантуецца, як гэта піяніна.

А на другім паверсе зусім нечаканыя экспанаты: тры хаткі. Беларуская, польская і яўрэйская. Такія наглядныя ўзоры быту, традыцый людзей у часы Тызенгаўза: увесь інтэр'ер з печкамі, мэбляй, посудам і нават месцам для жывёлы. Сяргей Рыбак каментуе: гэта сведчанне таго, як у шматнацыянальным Гродне мірна жылі людзі самых розных нацыянальнасцяў.

– У мяне заўсёды было жаданне стварыць такі музей, дзе наведвальнікі маглі б браць экспанаты ў рукі, спрабаваць імі карыстацца, – кажа мастак. – І вось тут я сваю ідэю практычна здзейсніў. Ну вось, прапаную падняць адной рукой патэльню, якая выкарыстоўвалася ў кляштары францысканцаў у Гродне. Наўрад ці гэта ў каго атрымаецца, а некалі ў ёй гатавалі ежу на цэлае брацтва.

– У нас праца пачынаецца а 8-й раніцы, і толькі а 18-й можна пакласці свой інструмент, – канстатуе Рыбак.

Сяргей лічыць, што ягонае жыццё ўдалося.

– Часам варта слухаць сваё сэрца і не думаць пра грошы, – пераканаы мой суразмоўца. – Калі чалавек, які стварае мастацтва, думае пра грошы, то ў яго нічога не атрымаецца. Гэту працу варта ўспрымаць як служэнне. Я выдатна разумею, колькі каштуе наша праца па сусветных цэнах. Ясна, што я гэтага тут не атрымліваю, але калі чалавек займаецца сваёй справай, то яму ад гэтага добра на душы.

– У нас неяк была экскурсія з Санкт-Пецярбурга, і, пабачыўшы наш фальварак, людзі былі вельмі ўражаны, – кажа Сяргей Рыбак. – Іх здзівіла не толькі тое, што ўсё тут адноўлена на еўрапейскім узроўні, але і тое, што гэта зроблена, як яны сказалі, на гістарычным фундаменце.

Міхал КАРНЕВІЧ.

На фота: у фальварку Караліно.

Гродзенскі раён.

ПАМЯЦЬ

Новыя сведчанні пра Курапаты

У сталічным выдавецтве Змітра Коласа выйшла ў свет кніга Марата Гаравога “НКВД забіваў у Курапатах...”. У ёй апісваецца гісторыя і сённяшні дзень урочышча Курапаты, дзе з 1932-га па 1941 год адбываліся расстрэлы ахвяр сталінскай улады. М.Гаравы паспеў запісаць сведчанні відавочцаў, а таксама расказаў пра роднага дзядзьку, які быў рэпрэсаваны і двойчы арыштоўваўся.

Дзякуючы аўтару кнігі, у Курапатах паўстаў Яўрэйскі камень – міжканфесійны знак памяці, выраблены з пастамента помніка Сталіну.

У апошняе дзесяцігоддзе М.Гаравы стаў сапраўдным летапісцам падзей, якія адбываліся вакол Народнага мемарыяла. Кніга багата ілюстравана архіўнымі фотаздымкамі.

Антон ЗАГОРСКІ.

СЛЫШАЛИ?

Контролеры смогут входить в общественный транспорт не только на остановках

С 8 октября контролеры смогут останавливать транспорт для проверки оплаты проезда между остановками. Об этом корреспонденту агентства «Минск-Новости» сообщил директор филиала «Агентство Минсктранс» Сергей Ласицкий.

Для начала такое новшество введут на автобусах, а чтобы их остановить в пути, работники контрольно-ревизорской службы должны будут поднять сигнальный диск. Водители знакомы с этим атрибутом. Чтобы остановить транспортное средство, его применяют также сотрудники транспортной инспекции.

Суть нововведения проста: часто безбилетники высматривают контролеров на остановках и, увидев их, спешно покидают транспортное средство. Для некоторых пассажиров это стало своего рода игрой в «кошки-мышки». Если они будут знать, что контроль возможен и в пути, подобных ситуаций может стать меньше.

КАДРЫ

Хто ў Федэрацыі бокса замяніў Дзмітрыя Ціхамолава?

Былы кіраўнік федэрацыі зараз адбывае пакаранне.

Дзмітрый Ціхамолаў боксам стаў займацца ў 16 гадоў у Смаленску. У Мінск пераехаў у 1971 годзе па запрашэнні вядомага трэнера Станіслава Гурскага. Нягледзячы на ўпэўненыя выступленні на ўсесаюзных спаборніцтвах, паўдзельнічаць у чэмпіянатах свету або Еўропы баксёру-цяжкавагавіку так і не давялося. Тым не менш у складзе зборнай Савецкага Саюза ён тройчы (!) удзельнічаў у матчавых сустрэчах СССР–ЗША і не аднойчы выйграваў.

У апошнія гады Дзмітрый Ціхамолаў займаўся прадпрымальніцтвам паралельна з работай у Федэрацыі бокса, уваходзіў у савет Беларускага грамадскага аб'яднання прафесійнага бокса. З 2010-га ўзначальваў федэрацыю.

Але ў снежні мінулага года Дзмітрый Паўлавіч, што называецца, знік з радараў. У кампаніі, у якой Ціхамолаў быў генеральным дырэктарам, абвяргалі інфармацыю пра затрыманне і нават пагражалі судовымі разборкамі, калі надрукуем *«няпэўную інфармацыю»*. Тлумачылі адсутнасць свайго начальніка ў публічнай прасторы прыкладна так: *«паехаў на лячэнне за мяжу»*, *«знаходзіцца ў працяглай камандзіроўцы»*. Але людзі са спартыўнага атачэння пацвярджалі, што ўсё-такі Ціхамолаў затрыманы.

І толькі летам гэтага года было афіцыйна аб'яўлена: Дзмітрый Ціхамолаў асуджаны Вярхоўным судом да 2 гадоў пазбаўлення волі па ч.2 артыкула 431 за дачу хабару.

Зараз на сайце Федэрацыі бокса Дзмітрый Паўлавіч па-ранейшаму значыцца як яе старшыня, хаця насамрэч сітуацыя выглядае крыху інакш.

«Пакуль абавязкі старшыні федэрацыі выконвае намеснік міністра спорту Аляксандр Баравуля, – паведамілі мне ў арганізацыі. – *Мяркую, да канца гэтага года будзе праведзена канферэнцыя, на якой і вызначымся з кіраўніком».*

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ИЗ ПОЧТЫ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Главному редактору газеты «Народная Воля» Середичу И.П.

Уважаемый Иосиф Павлович!

Современное человечество испытывает не лучшие времена в своем развитии. Все больше появляется фактов, подтверждающих падение нравов многих народов.

Не все хорошо и в нашем королевстве. В обществе продолжаются процессы духовно-нравственного разложения людей.

Говорят, что красота и доброта спасут мир. Да, это так, но нужно помнить, что законы, лишенные нравственности, становятся несправедливыми, а ум пагубен для человека, и добро без великой достойной цели также опасно и вредно для него.

Мы должны всеми способами и средствами убеждать молодежь в том, что она может достичь своего счастья, успехов, достойной жизни, развить свои природные задатки, способности и таланты, избавиться от греховности, пороков и вредных привычек только в атмосфере нравственности. И мы, люди старшего поколения, обязаны вывести нашу молодежь на путь духовно-нравственного возрождения. В этом наше спасение, ковчег среди потопа.

Человечество должно быть очеловечено.

Предлагаю для публикации статью, в которой я изложил один из возможных вариантов формирования высокоинтеллектуальной, высококультурной, гармонически развитой личности. Полагаю, что читатели внесут свои предложения в это благородное дело.

С уважением – И.М.ДРИГАЙЛОВСКИЙ.

Согласитесь, после таких слов хочется скорее прочитать статью, написанную уважаемым автором. Кстати, это уже, как многие, пожалуй, заметили, не первая публикация известного ветерана педагогического труда Ивана Марковича Дригайловского на страницах «Народной Воли».

Каким должен быть выпускник средней школы?

Вначале чуть-чуть об истории вопроса.

Американский философ и поэт XIX века Ралф Уолдо Эмерсон (1803–1882) утверждал: «Истинный показатель цивилизации – не уровень богатства и образования, не величина городов, не обилие урожаев, а облик человека, воспитываемого страной».

В Советском Союзе была создана уникальная система формирования гармонически развитой личности. После развала Союза эти наработки были утеряны, а взамен ничего равнозначного до сих пор не создано. Хотя, казалось бы, цель нашего современного образования, культуры – сформировать высокообразованную, высококультурную, духовно-нравственную личность.

Для того чтобы сформировать такую личность, нужно, по совету многих философов, мудрецов, ученых, государственных и общественных деятелей, обратить особое внимание на развитие разума, воли и чувств у представителей подрастающего поколения, а также стремиться к совершенствованию добродетелей. Вот формула формирования гармоничной личности.

Французский писатель Р.Ларошфуко (1613–1680) говорил: «Ясный разум дает душе то, что здоровье – телу». Английский поэт П.Шелли (1792–1822) утверждал: «Разум представляет собой сумму лучших чувств». Русский публицист и общественный деятель Н.В.Шелгунов подчеркивал: «Чувства – цвет мысли. Без них наши мысли – сухие, безжизненные контуры, но не картины». Древнегреческий философ Платон (427–347 гг. до н.э.) говорил: «Воля – целеустремленность, соединенная с правильным рассуждением». А по словам немецкого философа-материалиста Л.Фейербаха (1804–1872): «Воля – это стремление к счастью». Вот что утверждал французский писатель О. де Бальзак: «Воля – это ежеминутно одерживаемая победа над инстинктами, над влечениями, над препятствиями и преградами, над всякими трудностями». Великий древнекитайский мыслитель Конфуций (ок. 551–479 гг. до н.э.) с глубокой прозорливостью утверждал: «Чтобы достигнуть нравственного совершенства, нужно прежде всего заботиться о душевной чистоте. А душевная чистота достигается только в том случае, когда сердце ищет правды, и воля стремится к святости. Но всё это зависит от истинного знания».

А у нас до сих пор общеобразовательной школе не поступил от государства заказ: каким же должен быть выпускник средней школы, какими качествами должен быть наделен. Вот в чем наша беда!

Патриарх Московский и всея Руси Кирилл в своей книге «Патриарх и молодежь» пишет: «Сегодня нравственный аргумент должен стать главным в нашем диалоге с обществом и молодежью… Если нравственность уходит из жизни общества, то оно превращается в волчью стаю, в банку со скорпионами. И людям ничто не препятствует в уничтожении друг друга. Никакие юридические законы не возместят утраты обществом и человеком нравственного начала… Я глубоко убежден, что одной из основных причин распада Римской империи и гибели древнегреческой цивилизации было состояние нравов в Риме. Отсутствие нравственного начала погубило величайшую империю всех времен и народов. Римляне совершили величайший цивилизационный прорыв не только для себя, но и для человечества, для последующих эпох. Но сам Рим не устоял. И рухнул. И произошло это только потому, что прогнил человек. Ибо испорченные люди не способны поддерживать существование здоровой общественной структуры».

Социальный портрет молодого современника

И ныне в современном мире появляется всё больше кричащих фактов, подтверждающих нравственное падение и вырождение человечества. Человек становится могильщиком своей цивилизации. Не всё хорошо и в нашем королевстве. Судите сами.

Ранее мы говорили, что семья – это шедевр природы, кристалл общества. Нас убеждали: крепкая семья – могущественное государство. Ныне институт брака разрушается. На протяжении многих лет Беларусь прочно занимает второе место в мире по числу разводов, уступая пальму первенства лишь России. В 2016 году у нас было зарегистрировано 64.536 браков, разводов – 32.623; в 2017-м – соответственно 66.215 и 32.006; в 2018-м – 60.714 и 33.152. По официальным данным, на 1 января 2018 года состояли на учете 8025 пациентов с синдромом зависимости от наркотических средств и 5061 человек, употребляющий наркотики с вредными последствиями. По словам начальника главного управления по наркоконтролю и торговле людьми МВД Геннадия Казакевича, в последнее время хоть и сокращается количество преступлений, связанных с наркотиками, но проблема остается острой. Ныне **реальное** количество наркоманов в Беларуси где-то 88,5 тысячи человек, в колониях из-за наркотиков сидят почти шесть тысяч. Согласно данным агентства БЕЛТА, в Беларуси с синдромом зависимости от алкоголя в 2018 году состояло на учете 163 тысячи человек. Ныне, по словам заведующего Республиканским центром наркологического мониторинга и превентологии РНПЦ психического здоровья Алексея Кралько, на диспансерном учете состоит около 158 человек, 95 тысяч находятся под наблюдением. В 2018 году от алкогольных отравлений умерли 1476 человек. Согласно данным об эпидемиологической ситуации по ВИЧ-инфекции, в Республике Беларусь на 1 января текущего года выявлено 29.979 случаев заболевания СПИДом, 20.953 человека – носители инфекции.

Посредственность, как ржавчина, разъедает все слои нашего общества. Оно заражено бациллами эгоизма, накопительства, стяжательства. Наше общество пронизано коррупцией сверху донизу. Ежегодно растет число коррупционных преступлений (читай «Народную Волю» за 23 июля 2019 г. – «20 коррупционных приговоров»). И это только за полгода. Как видим, наше общество нуждается в духовно-нравственном оздоровлении. Требуются эффективные и неординарные методы борьбы с этими общественными болезнями. Нужно сделать всё, чтобы вырвать наших людей, особенно молодежь, из плена всяческих пороков. Полагаю, что следует последовательно, настойчиво и целеустремленно убеждать молодых людей в том, что счастья можно достичь только в условиях нравственной жизни. Вспомним слова греческого философа-энциклопедиста Аристотеля: «Нравственно прекрасным называют человека совершенного достоинства. Ведь о нравственной красоте говорят по поводу добродетели: нравственно прекрасным зовут справедливого, мужественного, благоразумного и вообще обладающего всеми добродетелями».

Жизнь, как известно, это борьба: борьба человека за правду, справедливость, за свои права, за свободу и независимость, за достойную жизнь… Что же является мерилом этой борьбы? Немецкий философ И.Кант говорил: «Закон, живущий в нас, называется совестью. Совесть есть, собственно, применение наших поступков к этому закону». И далее: «Две вещи наполняют душу всё новым и всё более сильным удивлением, чем чаще и продолжительнее мы размышляем о них, – это звездное небо надо мной и моральный кодекс во мне». То есть наша совесть – это наше нравственное начало. Оно заложено в каждом из нас с рождения. Совесть – это тот компас, который точно указывает человеку, куда нужно идти. По мнению философов, это чувство – объективная истина. Некоторые ученые говорят нам, что «нравственность – это нечто приобретенное и на формирование ее влияют внешние силы, культура, образование, климат, география, социальное положение. Совесть является продуктом общественного формирования…» Это ошибочная точка зрения!

Нравственное чувство, по мнению многих философов и мудрецов, легко доказывается тезисом: где бы ни жил человек, как бы ни воспитывался – всегда грех отражается в сердце человека болью. Эта боль есть голос его совести. Когда мы поступаем дурно, то чувствуем внутренний дискомфорт. И если нам сегодня говорят, что совесть в Папуа–Новой Гвинее не такая, как во Владивостоке, – это не просто ошибка, это опасное учение, которое предполагает относительность нравственного чувства. Недаром в народе говорят: «Совесть – она и в Африке совесть». Фундаментальные нравственные ценности едины для всех.

Вызовы нового времени

Мы живем в эпоху информационного взрыва. Ныне поток информации лавиной обрушивается на человека. По мнению специалистов, он в течение полутора-двух лет удваивается. Встает вопрос: что нужно сделать, чтобы этот поток не смог смести человека, разрушить его самобытность и подлинность – духовную, культурную, национальную?

Специалисты утверждают: важно выстроить систему отсева информации, ставить перед собой некий фильтр, который поможет человеку не просто отбрасывать лишнее, но и критически воспринимать всё, что на него обрушивается. Но, чтобы иметь такой критерий внутри себя, нужно иметь кроме нравственного начала некую норму, систему мировоззренческих идей, объективных ценностей. Чтобы не потеряться в информационном поле, в безбрежном потоке, мы должны сохранить и воспитать в себе единственно объективный критерий, который существует вне времени и пространства, который один и тот же в России и Беларуси, в любой стране мира.

Откуда же взяться этим ценностям? Они находятся в наших народных традициях, преданиях и мифах. Традиция, как известно, не призвана сохранять всё из прошлого. Подлинная традиция сохраняет только ценное и полезное. Для этого очень важно воспитывать свой ум. Образование и есть воспитание ума, воли и чувств. Если сознание неправильно сформировано и воспитано, может разрушиться нравственное начало. Когда человек способен отбирать информацию, критически оценивать всё, что происходит вокруг него, тогда он уверенно идет к своей мечте и реализует то, что называется счастьем.

Как формировать ум?

Ум можно упражнять. В.А.Сухомлинский утверждал: «Как гимнастика выпрямляет тело, так музыка выпрямляет душу». Английский философ и экономист Д.Юм (1711–1776) говорил: «Силу уму придают упражнения, а не покой». М.Горький советовал: «Ум имей и хоть маленький, да свой». Высокие умы, лишенные нравственности, вредны и опасны для человечества. Древнегреческий философ Плутарх: «Два основных достояния человеческой природы – это ум и рассуждение». Для развития ума также полезно читать, учить наизусть стихи, писать творческие работы, принимать участие в интеллектуальных играх и многое другое.

А теперь остановимся на очень важном вопросе – формирование личности и формирование ценностей.

Что делать?

Есть такие понятия: «базисная культура» и «субкультура». Нам нужно научиться методологически отличать одну от другой. Существует также молодежная культура. Она очень привлекательна для молодых людей. Это особый покрой одежды, манера поведения, речи, способ проводить свободное время. Но если молодой человек вращается только в этой субкультуре и живет только в ней, у него может произойти смещение понятий. Эту культуру он начинает воспринимать как базисную, а все остальное – как пережитки прошлого или нечто чуждое.

Человеческая цивилизация, живущая по закону инстинкта, нежизнеспособна. Никакая культура, никакое мощное правовое и развитое законодательство не способны регулировать наше поведение ежечасно – на это способен лишь голос совести. Когда нам говорят «живи как хочешь, только других не обижай» (такова сегодня философия современного либерализма), нас тем самым подталкивают к жизни по закону инстинкта. Именно поэтому в современной либеральной философии отсутствует понятие греха, есть лишь плюрализм поведенческой модели. Нравственность не более чем условное понятие: это нравственно для тебя, но безнравственно для меня. Во многих странах, к сожалению, и в России с Беларусью, также господствует субкультура.

До революции 1917 года была попытка сформировать в России базисную культуру на основе культуры классической. Базисным образованием была классическая гимназия с изучением латыни, древнегреческого языка, античной культуры. Из латинского языка вышли все романские языки. В основе многих архитектурных стилей лежат принципы, заложенные античным искусством. Ныне нам, формируя собственную базисную культуру, нужно внести коррективы в эту идею. **Нам следует овладеть базисной культурой, связанной с историей нашего народа.** Это то, что является базисом для нас. Почему? Потому что в базисной культуре заложена система ценностей. К базисной культуре относятся язык и литература. Та литература, которую мы называем классической: Павел Шпилевский, Евдоким Романов, Евфимий Карский, Янка Купала, Якуб Колас, Максим Богданович, Максим Танк, Василь Быков и другие. К базисной культуре относятся история белорусского государства, история культуры, образования и религии.

Тогда сильной будет личность, сильными будут общество и государство. Мы не потеряемся тогда на перепутьях и развилках глобализации, не превратимся в Иванов, не помнящих родства. Подчеркивая великую значимость нравственности в жизни молодых людей, Патриарх Кирилл говорил: «Чем раньше человечество поймет, что нравственность – это способ выживания коллектива, семьи, личности, общества, всей человеческой цивилизации, тем лучше. Если поймет это наша молодежь – мы будем самыми сильными, потому что сила наша в силе духа».

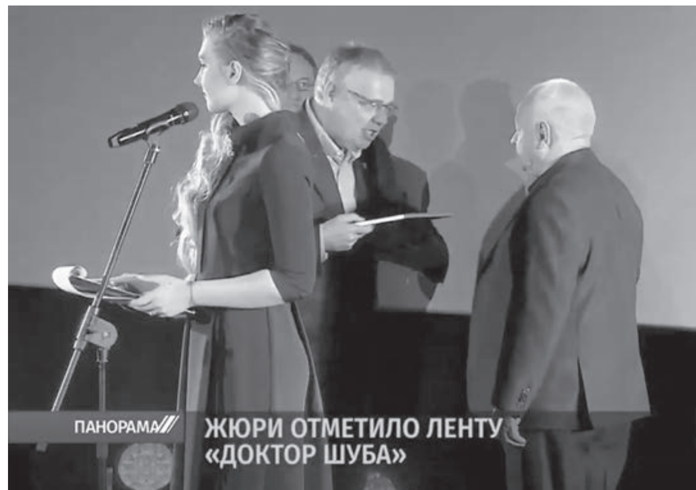
Нам нужно вывести молодежь страны на путь духовно-нравственного возрождения, нравственного совершенствования, саморазвития природных задатков, способностей и талантов. А государство должно создать для этого оптимальные условия. Необходимо интегрировать все силы страны, общества, науки, педагогики, образования, культуры, спорта, медицины, общественных, молодежных и профсоюзных организаций, семьи, церкви для гармоничного воспитания подрастающего поколения. Да поможет нам в этом твердость духа, благоразумие и сильное желание видеть нашу страну духовно возрождающейся, а наших воспитанников – высокообразованными, высококультурными, духовно-нравственными патриотами своего Отечества, творцами и созидателями новой жизни, людьми с чистой совестью, емким сердцем и благородной душой.

Иван ДРИГАЙЛОВСКИЙ, ветеран педагогического труда.
Брест.

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

Анатолию Алаю дали приз

В Минске завершил свою работу Фестиваль документального кино стран СНГ «Евразия. DOC 2019».

На снимках: Диплом «За выдающийся вклад в документальное кино». Вручение диплома и приза А.И.Алаю.

Из двухсот работ, представленных авторами для участия в кинофестивале, было отобрано 28 картин режиссеров из 12 стран: Соединенных Штатов Америки, России, Беларуси, Грузии, Казахстана, Армении, Эстонии и других.

Семь лент признаны победителями. Среди них фильм заслуженного деятеля искусств Республики Беларусь, народного артиста Беларуси Анатолия Алая «Доктор Шуба». Ему вручен диплом и специальный приз «За выдающийся вклад в документальное кино».

РЕГИОН

Житель Мстиславля лежал ночью на дороге

Хорошо, что такая «постель» обернулась для него только больничной койкой.

Ночью минувшего воскресенья 43-летний житель города Мстиславля (Могилевская область) улегся спать прямо на проезжей части одной из улиц этого районного центра. Как говорится, ноги до дома не довели – столько выпил. В результате на него наехал автомобиль «Ауди-80». Мужчину с многочисленными травмами отвезли в больницу. В настоящее время по факту этого ДТП проводится проверка. Как сообщило ОАиП ГАИ Могилевского УВД, лежащие пьяные пешеходы все чаще становятся участниками дорожно-транспортных происшествий.

Лариса НАСАНОВИЧ.

ЗА РУЛЕМ

Водитель «Форда» погиб на месте ДТП

Серьезная авария с печальными последствиями произошла на выезде из Минска 7 октября в 10 часов 45 минут.

По предварительной информации, водитель автомобиля «Форд» при развороте на встречную полосу столкнулся с ехавшим по встречной полосе микроавтобусом «Мерседес». «Форд» развернуло от удара, и он столкнулся еще с одним «Мерседесом», отчего последний также развернуло и произошло его столкновение с автомобилем «Мазда».

Для водителя «Форда» это ДТП стало смертельным. Он погиб на месте. Пассажира, который находился в «Форде», пришлось госпитализировать. С травмами отвезли в больницу и водителя с пассажиром легкового «Мерседеса». Женщина, которая управляла «Маздой», не пострадала.

Лариса НАСАНОВИЧ.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Экс-намесніка міністра абвінавачваюць яшчэ і ў махлярстве

У судзе Савецкага раёна Мінска працягваецца працэс па справе экс-намесніка міністра аховы здароўя, былога гендырэктара кіруючай кампаніі холдынга «Белфармпром» **Валерыя Шаўчука.**

У працэсе абвешчаны чарговы перапынак, амаль на тыдзень. Справа ў тым, што Валерый Шаўчук, выслухаўшы абвінавачванне, заявіў, што яму неабходны час, каб яго абдумаць.

Першапачаткова, калі справа паступіла ў суд, Шаўчуку было прад'яўлена абвінавачванне па ч.3 арт.430 (атрыманне хабару паўторна або ў буйным памеры). Разам з Шаўчуком на лаве падсудных – заснавальнік ПТУП «Ледафармед» **Алег Галавач.** Ён не затрыманы, знаходзіцца пад падпіскай аб нявыездзе і падтрымлівае кіравацы сваёй кампаніяй. Менавіта Галавач – адзін з хабарадавальнікаў па справе Шаўчука. Яго абвінавачваюць у тым, што ў кастрычніку 2016 года для таго, каб у яго ліцэнзію на права ажыццяўлення фармацэўтычнай дзейнасці унеслі дапаўненні, ён купіў і прывёз Шаўчуку на лецішча мэблю на 2748 рублёў: вітрыны, шафу, камод.

Яшчэ адзін хабар, як вынікае з абвінавачвання, Шаўчук восенню 2016 года атрымаў ад кіраўніка прадстаўніцтва французскай кампаніі «Recordati» ў Беларусі **Ларысы Рубцовай** – настольны набор з мармуру для канцылярскіх прылад і 2000 долараў ЗША за выдачу ліцэнзіі кампаніі яе мужа «Стымэнерджы» на права ажыццяўлення фармацэўтычнай дзейнасці.

Ужо калі судовы працэс распачаўся, пракурор прад'явіў Валерыю Шаўчуку абвінавачанне па яшчэ адным артыкуле – махлярства. З матэрыялаў справы вынікае, што ў студзені-лютым 2015 года, знаходзячыся ў службовым кабінеце ў Міністэрстве аховы здароўя, ён пад выглядам хабару прыняў ад усё той жа Рубцовай тэлефон IPhone 5 коштам 720 рублёў, хаця ўсведамляў, што вырашэнне пытання Рубцовай не адносіцца да яго кампетэнцыі. Такім жа чынам, лічыць абвінавачанне, Шаўчук атрымаў ад Рубцовай скураны партфель коштам 391 рубель. Як адзначыў дзяржаўны абвінаваўца, гэтыя дзеянні кваліфікуюцца па чч.1,2 арт.209 КК (махлярства, здзейсненае паўторна).

Як вядома, затрымалі Валерыя Шаўчука ў сакавіку 2019 года, з таго часу ён знаходзіцца пад вартай.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

НАВУКА

Нобелеўская прэмія па медыцыне – за вывучэнне рэакцыі клетак на кісларод

Нобелеўскую прэмію 2019 года ў галіне медыцыны атрымалі амерыканцы Уільям Келін і Грэг Сяменца, а таксама брытанец Петэр Ратрліф.

Летась лаўрэатамі Нобелеўскай прэміі па медыцыне сталі амерыканец Джэймс Алісан і японец Тасуку Хандзё за рэвалюцыйную методыку імунатэрапіі ракавых захворванняў з выкарыстаннем Т-клетак. Распрацаваныя Алісанам і Хандзё прэпараты дазваляюць вылечыць нават пацыентаў на позняй стадыі раку. Прэпараты, распрацаваныя на аснове прапанаваных імі методык, ужо паспяхова прымяняюцца ў лячэнні ракавых хворых. Яшчэ больш лекаў праходзяць клінічныя выпрабаванні і стануць даступны ў бліжэйшыя гады.

Дарэчы, з абвяшчэння лаўрэата ў галіне медыцыны пачаўся Нобелеўскі тыдзень. Сёння, 8 кастрычніка, будзе прысуджана ўзнагарода ў галіне фізікі, у сераду – хіміі, у чацвер – літаратуры. У пятніцу 11 кастрычніка стане вядомы ўладальнік Нобелеўскай прэміі міру.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

Время репетиций

Похоже, Беларусь действительно центр Европы. Вокруг нас все время что-то происходит. Но как бы не в самом деле, а в виде тренинга, что ли, или даже репетиции.

Скажем, 2 октября германское информационное агентство DPA сообщило, что в 2020 году на территории Германии пройдут небывалые по размаху военные учения DEFENDER («Защитник»). По сценарию этих учений – а там, в НАТО, все открыто, вплоть до сценариев – Соединенные Штаты Америки будут отрабатывать оперативную передислокацию одной из дивизий на территорию Восточной Европы – то есть в Польшу и государства Балтии. А Германия в данном случае становится этаким логистическим узлом, потому что именно через ее территорию эта переброска войск и техники будет осуществляться.

Не поняли, к чему это? Почему вдруг – в Польшу и Балтию? Господа, мы так долго и яростно проводили на своей территории совместные учения с Россией, что когда-нибудь нам должны были что-то адекватное продемонстрировать. И, как мне кажется, наших наблюдателей туда всенепременно пригласят. Ну, по принципу: получите и распишитесь в получении этого ответа Чемберлену. То есть, конечно, не Чемберлену, а Союзному государству, но демонстрация сил от этого менее внушительной не станет. Все-таки 20 тысяч солдат и офицеров примут участие. И – техника, куда там нашим «гусеничным», способным только асфальт во время парадов корежить.

И это – единственно возможное объяснение. Причем событие «Учения DEFENDER» случится в апреле-мае, то есть совпадет с разгулом демократии в Беларуси – с началом президентской электоральной кампании. И кто-нибудь из вас сомневается, какая риторика при этом будет проистекать из уст «кандидата №1»? Самая что ни на есть антизападная. И пускай эти учения будут не угрозой, а лишь репетицией угрозы, повод для воплей нашего уважаемого политического бомонда будет вполне подходящий.

Тем временем севернее нашей синеглазой до мозга костей родины прошла репетиция другого вполне возможного события. В Литве – и тоже 2 октября – репетировали возможную в случае аварии на Островецкой атомной электростанции эвакуацию мирного населения. Эвакуировать, как выяснилось (портал TUT.BY сделал по этому поводу специальный репортаж), будут население в зоне от 30 до 100 километров проживания от АЭС. То есть Вильнюс, получается, в полном составе тоже будет подлежать эвакуации. И хотя я лично с трудом представляю себе, как и куда можно будет эвакуировать столицу суверенной и дружественной Литвы, но понимаю, что теоретически такая угроза может иметь место, а потому литовцы готовиться к ней должны. Зря, что ли, у нас там все время что-то падает, дает трещины и так далее. И это – сейчас, когда «машинка» не заработала. А когда заработает, то, не дай Бог, нам самим, как в старом советском анекдоте, впору будет накрываться простыней и организованно, не создавая паники, ползти на кладбище. Конечно, хорошо бы и это прорепетировать, но, зная белорусский народ, можно предположить, что он и без репетиций прекрасно выполнит команду, отданную начальством через SMS-сообщение по мобильному телефону. Тем более что репетицией этих самых SMS можно считать информацию от Белстата о проведении переписи. В конце концов, какая разница, что именно передавать через SMS? Хотя, как подсказывает привычный уровень доверия к правительству, на предупреждение о радиационной опасности могут пожалеть денег.

В общем, не жизнь вокруг, а сплошная репетиция чрезвычайных ситуаций. Впрочем, почему я возмущаюсь? Мы ведь тоже вступаем в череду репетиций. Выборы депутатов Палаты представителей – это такая репетиция президентских выборов. Смотрят, кто в состоянии собрать подписи, кто сможет организовать наблюдение хотя бы в рамках одного избирательного округа. Как поведут себя жители городов и деревень. Спектакль, призванный имитировать разгул демократии, состоится только в следующем году, а сейчас – все репетируем!

И только режиссер по имени Бог будет смотреть свысока на население земли с горечью. Он ведь хорошо понимает: жизнь не отрепетируешь. Мир, конечно, театр, и люди в нем – актеры. Но вот Бог – не Пинигин. Он не позволит вам переиграть неудавшуюся мизансцену. Хорошо бы, чтобы каждый из нас это сумел понять.

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

Для пациентов он как Бог!

Сегодня известному врачу-онкологу, химиотерапевту, профессору Эдварду Жавриду исполняется 80 лет!

Кому-то покажется – немало! А для Эдварда Антоновича – всего-то! Он и по сей день активен и работоспособен, на днях вернулся с международного конгресса ESMO – Европейского общества онкологов, который проходил в Барселоне. Эдвард Жаврид является главным научным сотрудником группы химиотерапии лаборатории фотодинамической терапии и гипертермии с группой химиотерапии Республиканского научно-практического центра онкологии и медицинской радиологии им. Н.Н. Александрова. Он автор более 800 научных и научно-методических работ, семи монографий, 50 патентов на изобретение. Лауреат Государственной премии БССР. Подготовил восемь докторов и 21 кандидата наук.

В далеком 1966 году молодой доктор, выпускник Минского мединститута Эдвард Жаврид пришел в недавно созданный (в 1960 году) Научно-исследовательский институт онкологии и медицинской радиологии. И уже 53 года работает здесь! Можно сказать, рос вместе с институтом: осваивались новые направления, создавались специализированные отделения, доктор набирался опыта, занимался научной работой, защищал кандидатскую, докторскую диссертации, готовил новых врачей. Лечил людей.

Эдвард Антонович не любит излишнего внимания к своей персоне и каждый год накануне дня рождения уходит в отпуск. Но мы-то знаем: поздравить именитого и талантливого доктора хотят тысячи пациентов, которым он помог противостоять болезни, и коллеги, которые уважают профессора Жаврида за преданность идеалам профессии, уникальную работоспособность, энциклопедические знания и богатый практический опыт.

ОЛЕГ СУКОНКО, профессор, директор Республиканского научно-практического центра онкологии и медицинской радиологии:

– Эдвард Антонович Жаврид – масштабная фигура. Ему уже при жизни поставлен памятник.

В этом году во дворике нашего центра была установлена скульптурная композиция, посвященная врачам-онкологам: хирургу, радиологу и химиотерапевту. Фигура слева – это Эдвард Антонович. Причем предварительно с автором композиции, известным скульптором Павлом Ивановичем Луком, была договоренность, чтобы никто в скульптурной группе никого не напоминал, ни на кого из работающих в центре врачей не походил. Но оказалось, что кто-то из знакомых Лука лечился в нашем центре у Жаврида, и в скульптуре химиотерапевта, конечно же, улавливаются его черты…

Я считаю, что это правильно. Эдвард Антонович это заслужил. Он уникальный человек, работает в нашем центре более 50 лет! Его знают все в нашей стране! Знают в странах бывшего Советского Союза, за рубежом. Он самый уважаемый белорусский врач-онколог, истинный врач! За рубежом онколог – это прежде всего химиотерапевт.

Эдвард Антонович не просто профессионал своего дела, он обладает умом аналитика, необыкновенной интуицией. Об онкологии он знает все! Ведет не только лечебную работу. Долгие годы Жаврид возглавлял лабораторию теоретической онкологии, под его руководством проходили научные эксперименты. Ни один консилиум в центре, ни одно лекарственное назначение не обходится без Жаврида. Его выступления на Ученом совете поражают глубиной знаний. Он постоянно в поиске, следит за всеми мировыми научными разработками в онкологии. Кроме того, Эдвард Антонович выполняет очень нужную для страны работу – клиническое испытание зарубежных лекарств. Это и средства приносит стране, и помощь тем, кто участвует в экспериментах.

Мы очень рады, что в нашем центре есть такой человек, что он в строю, исполняет все свои обязанности. Несмотря на свой возраст, Эдвард Антонович всегда подтянут, он прекрасно выглядит, всегда одет с иголочки.

Надеюсь, что он еще долго будет работать с нами!

НИНА АХМЕД, доктор медицинских наук, и.о. заведующего лабораторией реконструктивно-восстановительной хирургии и онкомаммологии:

– Под руководством Эдварда Антоновича я защитила докторскую диссертацию. Моя работа посвящена лечению пациентов, у которых диагностирован рак молочной железы. Одним из аспектов лечения было использование антигормональных лекарственных препаратов, а профессор Жаврид владеет глубокими знаниями о всех лекарственных средствах, поэтому я и обратилась к нему за помощью. Он стал моим научным консультантом, за что ему огромное спасибо!

Профессор Жаврид внес огромный вклад в развитие отечественной онкологической науки. Является автором большого числа научных публикаций, патентов на изобретение новых методов лечения, разрабатывает новые диагностические технологии и внедряет их в клиническую практику.

В юбилей хотим пожелать ему здоровья и долгих лет жизни! А главное – чтобы он еще долго с нами работал!

НИКОЛАЙ ЕРМАКОВ, кандидат медицинских наук:

– Сразу после окончания мединститута, 26 лет назад, я пришел работать в РНПЦ онкологии и сразу в научный штат, непосредственно к профессору Жавриду. С тех пор так и работаем…

Меня поражают энциклопедические знания Эдварда Антоновича. Если сейчас есть интернет, различные сайты известных клиник с полезной и важной для нас информацией, актуальными публикациями, дискуссиями специалистов о современных подходах в лечении, то в 1990-х этого ничего не было, и профессор Жаврид был для нас основным источником информации. Он научил меня самостоятельной работе, научил анализировать полученный опыт. Трудно оценить его значимость для центра. Обычно, если кто-то говорит, что профессор сказал то и то, с 90-процентной вероятностью можно сказать, что имеется в виду профессор Жаврид, хотя профессоров в центре много.

ИВАН ЖУРАВКИН, кандидат биологических наук:

– Я считаю что мне в жизни повезло, потому что у меня были самые лучшие учителя, а Эдвард Антонович – лучший из лучших. И не только в профессиональном плане. К нему всегда можно обратиться по любому вопросу и получить дельный совет.

Я пришел в институт онкологии в 1981 году, в экспериментальную лабораторию, которую возглавлял Эдвард Антонович Жаврид. Мы занимались тогда созданием нового лекарственного препарата «Фотолон». И под руководством профессора был создан этот фотосенсибилизатор, который является одним из лучших лекарственных препаратов! Работал я с Эдвардом Антоновичем и в клинике, вместе с ним мы участвовали в проведении международных клинических испытаний.

С уверенностью могу сказать, что его вклад в белорусскую онкологическую науку не просто весомый – бесценный!

ОЛЬГА СЕРГЕЕВА, заведующая отделением химиотерапии:

– Я пришла в отделение химиотерапии, когда мне было 22 года, и сразу же получила столько впечатлений! Чего стоили хотя бы обходы, которые проводил Эдвард Антонович! Это было целое событие для нас, врачей. Мы к ним всегда готовились. Эдвард Антонович поражал объемом знаний, он всегда мог задать такой вопрос, на который невозможно было ответить.

Он требователен не только к себе, но и ко всем нам. Я до сих пор постоянно учусь, совершенствуюсь, слежу за всеми новинками в онкологии, за что спасибо профессору!

Для пациентов профессор Жаврид как Бог! Все хотят совета Эдварда Антоновича, у его кабинета всегда пациенты… На консилиумах профессор Жаврид не только химиотерапевт – это человек, который может дать совет в хирургии, радиологии. Это комплексный подход к проблеме.

Желаем ему здоровья, чтобы продолжал в том же духе!

ОЛЬГА КАЛЕНИК, кандидат медицинских наук, старший научный сотрудник группы химиотерапии:

– Мне очень повезло, что я попала в отделение Эдварда Антоновича Жаврида. Считаю его своим учителем, большинство знаний, которыми я владею, получены благодаря ему.

Под руководством Эдварда Антоновича защищена 21 кандидатская диссертация, и последняя по времени диссертационная работа – моя. Эдвард Антонович был моей опорой, всегда мог помочь дельным советом.

На сегодняшний день Эдвард Антонович Жаврид – глава онкологической службы Беларуси, его знают везде за рубежом, приглашают на конгрессы. От всей души хочу поздравить его с юбилеем и пожелать здоровья!

Мария ЭЙСМОНТ.

Фото *kp.by*

P.S. *Коллектив редакции «Народной Воли» присоединяется к поздравлениям с прекрасным юбилеем! Уважаемый Эдвард Антонович, живите долго, без бед и с настроением!*

ЗОРКІ

Сяргей Міхалок рэкламуе беларускія цукеркі

Лідар гурта Brutto Сяргей Міхалок выклаў у Інстаграм чарговае фота. Ён зрабіў сэлфі ў кіеўскім дворыку на фоне намаляванай яркай вавёркі. Унізе плаката – палатняны мяшэчак з беларускім арнаментам. А подпіс пад фота спявак пакінуў такі: *«Прывёз вавёрцы з раёна мяшок беларускіх цукерак. «Грыльяж у шакаладзе». «Алёнка». «Труфель». Халва Бабруйская. Умацоўваем беларуска-ўкраінскую дружбу!»*

Як вядома, Сяргей Міхалок са сваёй жонкай – вядомай беларускай актрысай Святланай Зелянкоўскай – жыве ў Кіеве. Пара гадуе дваіх дзяцей – пяцігадовага Макара і васьмімесячнага Фёдара.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Раптам, быццам пад гіпнозам, памутнеў у дзеда розум

Адна з фірм запрасіла 83-гадовага слуцкага пенсіянера на прэзентацыю «італьянскага высокатэхналагічнага посуду». Там, як сцвярджае сам стары, ён «нібыта патрапіў пад гіпноз» і набыў набор посуду коштам 1489 рублёў. Калі «выйшаў з-пад гіпнозу», спробы вярнуць посуд фірме і атрымаць свае грошы поспеху не прынеслі…

Голасам салодкім маладзіца
Дзеду ў вуха пела салаўём:
– Вам, дзядуля, посуд прыгадзіцца.
Мы яго якраз і прадаём.
Просім завітаць да нас у госці,
Мы прэзентавацьмем свой тавар.
Можа, вы там выбераце штосьці,
Можа, ў нас вяршыня вашых мар.
Дзед, як ледзь не ўсе пенсіянеры,
Нават не паказваўся ў двары.
Сумна аднаму яму ў кватэры.
Так што заглынуў кручок стары.
Выбрацца рашыў дзядуля ў людзі.
Разважаў ён так:
«Калі схаджу,
Горай для мяне, бадай, не будзе.
Дый няма на вуліцы дажджу».
Шмат людзей было ў прасторнай зале.
Посуд італьянскі, з-за мяжы.
Людзям маладзіцы паказалі
Скавароды, міскі і нажы.
– Радасць вам даставіць посуд гэты, –
Пераконваў іх дзяцюк мажны. –
Будуць вельмі смачнымі катлеты,
І не прыгараць у вас бліны.
Дзед не быў, канешне, нецвярозым,
Толькі памутнеў чамусьці клёк –
Быццам апынуўся пад гіпнозам.
І дастаў дзядуля кашалёк…
З гэтай прэзентацыі дадому
Посуду амаль гару прынёс.
Млосна стала беднаму старому –
Мусібыць, прайшоў ужо гіпноз.
Думаў, грошай хопіць аж да смерці,
Калі будзе траціць пакрысе.
Гандляры ж – каб іх пабралі чэрці! –
Выграблі ў яго запасы ўсе.
Дзеду напіхалі злыдні тыя
Сподачкаў, талерак, скаварод,
Ды яны парожнія, пустыя,
І няма чаго пакласці ў рот.
Дзед хацеў аддаць свае каструлі,
Грошыкі хацеў вярнуць стары,
Гандляры ж яму савалі дулі.
– Адчапіся! – раілі дзядулі. –
Смаж катлеты і баршчы вары…

* * *

Зараз дзеду свет увесь не любы
(Не дабіўся праўды і ў судзе):
На паліцы посуд ёсць, і зубы
На паліцу заўтра пакладзе…

Здабытак вельмі важкі: бамжы згулялі ў шашкі

У Бабруйску прайшоў першы чэмпіянат горада па шашках сярод бамжоў. Быў суддзя, прызы і нават «допінгавы кантроль» –да ўдзелу не дапускаліся шашысты, ад якіх патыхала перагарам. Была задума правесці і футбольныя спаборніцтвы, але ўдзельнікаў без «допінгу» не набралася нават на міні-каманду…

Спорт нашым людзям не чужы,
Тым больш што Бацька заклікае.
А чым жа горшыя бамжы?
Хіба ў іх існасць не такая?
Бамжоў у нас даволі шмат,
Хоць «тлеюць» на задворках дзесьці.
У горадзе чэмпіянат
Рашылі сярод іх правесці.
Найперш рашылі, рвань ды голь
Хай пазмагаецца ў футболе,
І той, хто пройдзе тэст-кантроль
На «допінг»,
Хай бяжыць на поле.
Няма вялікае бяды,
Што кожны з іх з азызлым тварам
І ўжо даўно не малады, –
Абы не чмыхаў перагарам.
Аднак такіх з усёй «гайні»
Знайшлі, на жаль, настолькі мала,
Што й для блюзнерскае гульні
Гульцоў цвярозых не хапала.
У ідэолагаў – адчай,
Настрой ва ўсіх панылы, цяжкі…
І нехта ўсклікнуў:
– А няхай
Згуляюць не ў футбол, а ў шашкі!
Ён быў дастойны пахвалы.
Як бач, парупіўшыся трошкі,
Паставілі ў двары сталы,
Прынеслі шашачныя дошкі.
За дошкі ўселіся «майстры»,
Каб нагуляцца ў шашкі ўволю.
Абсталі іх бамжы-сябры,
Што не змаглі прайсці кантролю.
Галёкалі:
– Канём хадзі!
(Хаця якія ў шашках коні?)
Заўвагі чулі ад суддзі
І часам пляскалі ў далоні.
Той, хто кантроль адолець змог,
Якраз і трапіў у прызёры:
Да ўдзелу допусцілі трох,
А кантынгент астатні – хворы…

* * *

Якія ж там былі прызы?
Вядома, падарылі шашкі.
Хоць лепш было б у тры разы
Гульцам,
Каб уручылі пляшкі…

С МИРУ ПО НИТКЕ

В парламенте Эстонии обсудят возможность легализации каннабиса

Руководство парламента Эстонии в начале июня приняло на рассмотрение коллективное обращение «Эстония нуждается в реформе», которое касается узаконивания потребления конопли. В ноябре оно поступит на обсуждение в социальную комиссию Рийгикогу.

В пояснительной записке сказано, что на подпольной продаже каннабиса криминальный мир зарабатывает ежегодно 171.500.000 евро.

«Продают всем, у кого есть 20 евро. Количество употребляющих растет. Для того, чтобы наказать всех потребителей каннабиса, уйдет примерно 144 года. Запрет является неэффективным, порождает опасность и приносит только расходы. Каннабис нужно убрать с улиц в лицензированные спецмагазины и аптеки, где действовало бы возрастное ограничение, а доход шел бы в казну государства», – сказано в обращении.

Напомним, Люксембург планирует через 2 года первым в ЕС полностью узаконить рекреационное потребление каннабиса.

Президент Австрии поручил Курцу сформировать правительство

Президент Австрии Александр ван дер Беллен дал мандат на формирование правительства главе Австрийской народной партии (ÖVP) Себастиану Курцу.

Перед этим глава государства и бывший канцлер провели часовые переговоры. Ван дер Беллен сказал впоследствии, что в последние дни после переговоров с лидерами партии у него сложилось впечатление, что Народная партия сможет сформировать правительство.

Досрочные выборы в Национальный совет Австрии прошли 29 сентября. Народная партия победила с 37,5% голосов.

ЗНАЙ НАШИХ!

Лучшими на чемпионате Польши по танцам на инвалидных колясках стали танцоры из Могилева

Могилевчане Анна Иванова и Михаил Жигалов победили на Открытом чемпионате Польши по танцам на инвалидных колясках. Проходил чемпионат в городе Ломянки. На этот чемпионат собрались все сильнейшие танцоры мира в данной номинации, так как он, по сути, является генеральной репетицией перед чемпионатом мира. Последний пройдет в Германии с 29 ноября по 1 декабря.

Лариса НАСАНОВИЧ.

КАРЬЕРА

Стресс, скандалы и пенсия

Почему гендиректоров охватила эпидемия отставок

Главы американских компаний массово оставляют свои должности, говорится в отчете международной компании Challenger, Gray & Christmas, которая занимается бизнес-коучингом. Ничего похожего не было с 2008 года. Большинство отставок объясняется возросшей ответственностью, скандалами и подготовкой к пенсии.

По имеющимся данным, текучка высших управленческих кадров достигла максимума в этом году. Согласно последнему ежемесячному отчету об оттоке сотрудников, занимающих руководящие должности, с января по август в отставку ушли 1009 гендиректоров американских компаний (годом ранее – 879). Это больше, чем в рекордном 2008 году (992 отставки), когда экономический спад был в самом разгаре. Подготовившая отчет компания отслеживает смену руководителей в организациях, которые занимаются бизнесом не менее двух лет и имеют не менее десяти сотрудников.

В период самого продолжительного экономического роста в американской истории такое развитие событий выглядит неожиданно. «Советы директоров ожидают больших результатов, – говорит вице-президент Challenger, Gray & Christmas Энди Челленджер. – Медленный, устойчивый рост не кажется им удовлетворительным». По словам Челленджера, гендиректоры также имеют дело с постоянно увеличивающимися требованиями к их поведению в личной жизни.

Только за последние недели несколько гендиректоров подали в отставку на фоне скандалов и разногласий. Гендиректор компании по производству электронных сигарет Juul Кевин Бернс оставил свой пост из-за растущего беспокойства общественности по поводу смертей, связанных с курением вейпов. Среди других заметных уходов отставки Девина Венига из eBay и главы Nissan Хирото Саикавы.

Причин, по которым гендиректоры массово покидают свои посты, немало, отмечает Челленджер. Среди них – замедление темпов роста экономики, а также очень длительный срок, в течение которого многие руководители занимают свои должности. Некоторые из них просто готовятся к пенсии. «Есть доля генеральных директоров, которые уходят, потому что сейчас самое время выйти на вершину, разработать план преемственности и суметь передать свое наследие», – поясняет Челленджер.

Саманта ТОДД.
Forbes Contributor.

В ФОКУСЕ

Кто станет президентом Румынии?

Впервые на президентских выборах, которые будут проходить в два тура – 10 и 24 ноября, румынские граждане зарубежья смогут голосовать досрочно, в течение трех дней.

Кто сегодня претендует на пост главы государства в Румынии?

Нынешнего президента **Клауса Йоханниса** поддерживает ведущая оппозиционная Национал-либеральная партия. Он подчеркивает, что Румынию необходимо модернизировать: *«Это сложный для Румынии период, и необходима огромная работа, чтобы исправить все, что разрушила Социал-демократическая партия за эти без малого три года. Румынию необходимо модернизировать. Ей нужны современные больницы, автострады, чистые школы, ей нужна администрация, в центре которой находится гражданин, а не аппарат функционеров»*.

Румынам нужен другой президент – это мнение премьер-министра **Виорики Дэнчилэ**, которая баллотируется от Социал-демократической партии: *«Я уверена, что румыны хотят такого президента, который любит Румынию и любит румын. Убеждена, что нам в этой стране нужно равновесие, нужен активный президент, президент, который всегда будет среди людей, президент, который уважает Конституцию и который настроен на корректные отношения между ветвями власти с правительством и парламентом Румынии»*.

Оппозиционный альянс Союза «Спасите Румынию» и Партии свободы, единства и солидарности выдвинул своим представителем **Дана Барна**, который заявляет, что энергия и способность представлять новое поколение – это его сильные стороны: *«Настало время ставить важные задачи и придерживаться их. Настало время, когда мы можем начать излечивать Румынию, и именно поэтому я выступаю кандидатом, потому что румыны могут и заслуживают того, чтобы быть счастливыми здесь, в Румынии. Необходимы умение смотреть вперед и решимость»*.

По мнению кандидата от партии «Народное движение» **Теодора Палеологу**, президент Румынии должен быть не столько политиком, сколько прежде всего дипломатом: *«Думаю, что Румыния нуждается в президенте, который восстановит достоинство государства, восстановит доверие к Румынии за ее пределами, сумеет восстановить уважение к Румынии и румынам и, что не менее важно, восстановить социальный мир в этой стране, которую так истерзали раздоры и разногласия, как мы, к сожалению, видим в эти дни»*.

Среди утвержденных уже кандидатур – и экс-европарламентарий **Мирча Диакону**, которого поддерживают Альянс либералов и демократов вместе с партией ПРО Румыния, а также лидер Демократического союза венгров Румынии **Келемен Хунор**, который заявляет, что хочет сделать Румынию страной инноваций с хорошей экологией.

ПИСЬМО ИЗ КИЕВА

«Формула Штайнмайера» – будет ли капитуляция Украины?..

Украина снова бурлит. Страсти накаляются. На минувшей неделе проводились акции протеста в крупных городах и митинги в Киеве.

Что стало камнем преткновения? «**Формула Штайнмайера**» – непосредственные шаги, которые должны быть предприняты участниками российско-украинского военного конфликта на Донбассе для урегулирования ситуации и прекращения боевых действий.

Что же это за шаги, которые вызвали такую нервную реакцию среди пассионарно настроенных граждан Украины?

Для того чтобы немного вникнуть в эту тему, вернемся на несколько лет назад – в сентябрь 2014 года.

В то время недалеко от Донецка, в районе города Иловайск, попали в окружение несколько тысяч бойцов украинских вооруженных сил. При выходе из «котла» в нарушение мирных договоренностей они подверглись неожиданному нападению. В результате значительная часть воинов погибла или попала в плен к российским оккупационным войскам. Выйти из «котла» смогли немногие.

Сложилась катастрофическая ситуация: украинские вооруженные силы были там разбиты, правительство впало в ступор, а президент страны Петр Порошенко в Минске при посредничестве канцлера Германии Ангелы Меркель и президента Франции Франсуа Олланда фактически заключил мирное соглашение с президентом РФ Владимиром Путиным.

По итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию мирного плана президента Украины Петра Порошенко и инициатив президента России Владимира Путина, был подписан следующий протокол:

1.Обеспечить незамедлительное двустороннее прекращение применения оружия.

2.Обеспечить мониторинг и верификацию со стороны ОБСЕ режима неприменения оружия.

3.Провести децентрализацию власти, в том числе путем принятия Закона Украины «О временном порядке местного самоуправления в отдельных районах Донецкой и Луганской областей» (Закон об особом статусе).

4.Обеспечить постоянно действующий мониторинг на украинско-российской государственной границе и верификацию со стороны ОБСЕ **с созданием зоны безопасности в приграничных районах Украины и РФ**.

5.Безотлагательно освободить всех заложников и незаконно удерживаемых лиц.

6.Принять закон о недопущении преследования и наказания лиц в связи с событиями, которые имели место в отдельных районах Донецкой и Луганской областей Украины.

7.Продолжить инклюзивный общенациональный диалог.

8.Принять меры по улучшению гуманитарной ситуации в Донбассе.

9.Обеспечить проведение досрочных местных выборов в соответствии с Законом Украины «О временном порядке местного самоуправления в отдельных районах Донецкой и Луганской областей» (Закон об особом статусе).

10.Вывести незаконные вооруженные формирования, военную технику, а также боевиков и наемников с территории Украины.

11.Принять программу экономического возрождения Донбасса и восстановления жизнедеятельности региона.

12.Предоставить гарантии личной безопасности для участников консультаций.

Черным шрифтом выделено то, что не было изложено в плане Владимира Путина по урегулированию конфликта, озвученном за несколько дней до саммита в Минске. Следовательно, пассажи о децентрализации власти в Украине, о принятии особого статуса ОРДЛО, о диалоге с коллаборационистами и гарантиях их личной безопасности являлись непосредственно инициативой украинской стороны и президента страны Петра Порошенко, который в относительно недавнем интервью «Украинской правде» подтвердил, что Минские соглашения готовил непосредственно он сам.

На основании решений, принятых тогдашним министром иностранных дел Германии Штайнмайером, была предложена формула реализации достигнутых соглашений, в обсуждении и согласовании которой принимал участие в том числе президент Украины Петр Порошенко. Вот что заявил Петр Алексеевич после пятичасовых переговоров с Меркель, Олландом и Путиным в Берлине в октябре 2016 года: *«Было отдельное обсуждение вопроса подготовки к выборам, и договорились продолжить на уровне экспертов, на уровне рабочих групп работу по подготовке концепции избирательного законодательства, имплементации так называемой «формулы Штайнмайера»*.

Эта формула предусматривает особый статус отдельных районов Донецкой и Луганской областей, прекращение огня, разведение войск, принятие парламентом закона об амнистии боевиков, проведение местных выборов под эгидой ОБСЕ.

Так что «формула Штайнмайера» – это не какое-то ноу-хау нынешнего президента Украины Владимира Зеленского, а наследие, доставшееся ему от его предшественника, который до этого пять лет постоянно заявлял, что «*альтернативы Минским соглашениям нет*». А после сокрушительного поражения на президентских выборах быстро открестился от своих действий и обязательств, а сейчас цинично делает заявления, что «формулы Штайнмайера» якобы никогда не существовало. Его же сторонники считают, что принятие этой формулы будет капитуляцией перед Российской Федерацией, но при этом не хотят принимать во внимание, что Украину к этому шагу привел не кто иной, как Петр Алексеевич Порошенко, подписав Минские соглашения.

Нынешний министр иностранных дел Вадим Пристайко, в 2016 году бывший первым заместителем министра иностранных дел Украины, сказал, что «формулу Штайнмайера» тогда еще согласовывал пятый президент Украины Петр Порошенко, и поэтому, добавил он: «*…Мы, как люди, которые выполняют даже то, что пообещали наши предыдущие президенты, должны выполнять. Мы сейчас обсуждаем, в какой форме*».

Тяжелое наследство досталось Владимиру Зеленскому от Петра Порошенко, обстановка требует принятия тяжелого, неоднозначного решения, реализацию которого его предшественник старательно откладывал на потом. В силу определенных обстоятельств его воплощение в жизнь оставлено другому человеку.

Какие есть варианты у нынешнего лидера Украины Владимира Зеленского? На самом деле их немного.

Самый радикальный – отказаться от обязательств, принятых его предшественником в 2014–2016 годах, тем самым вступить в конфронтацию со своими западными союзниками, по итогу остаться один на один с мощным, враждебно настроенным, агрессивным соседним государством (по оценкам экспертов, после уничтожения складов боеприпасов на протяжении последних лет и потери Луганского патронного завода украинским ВСУ в случае полномасштабной войны боеприпасов хватит едва ли на 10 дней интенсивных боевых действий). В этом случае Украина будет выглядеть недоговороспособным конфронтационным государством и может лишиться значительной материальной поддержки, что будет губительно для очень слабой, фактически не реформированной и коррумпированной экономики страны, отягощенной кредитами и спекулятивными финансовыми обязательствами перед внешними кредиторами.

Самый губительный – полностью идти на поводу Российской Федерации, согласиться и выполнять договоренности, заключенные по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы в Минске в 2014–2015 годах в той последовательности, которую навязывает государство-агрессор. Это рано или поздно обязательно приведет к хаосу и трагическому концу для государственности Украины.

Наиболее вероятный – возобновить консультации в Нормандском формате и попытаться выторговать более выгодную для Украины последовательность действий при реализации «формулы Штайнмайера». Образно говоря, «отправить мяч на поле противника», создав при этом неразрешимую ситуацию для страны-агрессора, что, вероятно, и пытается сделать президент Украины Владимир Зеленский, требующий сначала прекращения огня, вывода российского оккупационного военного контингента и передачи контроля над неконтролируемыми ныне участками государственной границы, а уже потом свободных выборов на освобожденных территориях. Что, собственно, не очень устраивает страну-агрессора, и коллаборационисты, подконтрольные оккупационным войскам, уже сделали заявления, что никогда не пойдут на такие условия.

Маловероятный, но предпочтительный – выйти на новый формат переговорного процесса, навязать собственную стратегию, завладеть тактической инициативой. Возможно, отказаться от посредничества Германии и Франции. Взять паузу для выработки новых предложений и пересмотреть кадровую политику. Засилье «порошенковских» кадров, прежде всего в международном и финансово-экономическом блоке, ни к чему хорошему не приведет, а ближайшее окружение президента, судя по всему, некомпетентно и неспособно решать задачи такого уровня.

По сути, еще ничего не принято и не решено, заявлено лишь намерение о готовности обсуждать последовательность реализации Минских договоренностей в рамках «формулы Штайнмайера». Как оно будет на самом деле, получится ли у Владимира Зеленского пропетлять – станет ясно по итогу встречи в Нормандском формате, но президент Украины уже делает успокаивающие заявления, что не будет «*никакой капитуляции, никакой сдачи национальных интересов. Никаких «договорняков» и глобальных шагов без согласия народа Украины. Только возвращение людей и наших территорий, возвращение пленных и возвращение мира*». Но часто так бывает, что обстоятельства оказываются сильнее чьих-либо желаний. И заявление о том, что у топ-менеджеров страны есть какие-то другие варианты типа пресловутого «Плана Б», мало впечатляют, а скорее вызывают тревогу и опасения за будущее страны…

Александр ЦЫНКЕВИЧ,
собственный корреспондент газеты «Народная Воля» в Украине.

ПАМЯТЬ

Гроссмейстер

Продолжаем публиковать воспоминания об известнейшем белорусском шахматисте Викторе Купрейчике (начало в №№75, 77).

Ольга СОРОКИНА (КУПРЕЙЧИК), сестра:

В нем было много любви к людям!

Виктор Купрейчик с сестрой Ольгой (слева) и племянницей Настей.

Перед глазами встает одно из самых ярких воспоминаний детства: Витя сосредоточенно просматривает шахматные журналы, что-то вырезает, наклеивает в тетради... Журналы окружают его со всех сторон, они и в шкафах, и на столе, и на полу – югославские, венгерские, немецкие и, конечно, советские. Мы жили тогда в частном доме, и шахматной литературой были заставлены все полки, причем не только в Витиной комнате или в библиотеке – везде!

Я на шесть лет младше брата, и мне кажется, что шахматы были с ним всегда. Трудно передать словами, как много и как фанатично работал он в детстве и юности над шахматной литературой! Конечно, Витя, как все мальчишки, любил поиграть в футбол (и это у него неплохо получалось), но шахматы занимали центральное место в жизни.

Витя быстро добился спортивных успехов и стал часто ездить на турниры, в том числе за границу. А я начала вырезать из всех газет заметки о его выступлениях (до сих пор их храню). Виктор несколько раз выступал за сборную СССР на студенческих олимпиадах; команда побеждала, и все участники получали медали в красивых коробочках.

В полной мере я поняла, какое место занимает брат в шахматном мире, наверное, во время чемпионата СССР 1979 года в Минске. К зданию, где проходил чемпионат, выстраивались огромные очереди; вся Белоруссия активно обсуждала турнир и в первую очередь выступление «нашего Купрейчика»! Однажды в автобусе довелось услышать, как люди спорили, еврей он или нет. Я молча слушала и улыбалась, никогда не вступала в споры и не участвовала в обсуждении, даже когда его хвалили. К Виктору тогда было приковано самое пристальное внимание. В 1980 году он удачно выступил в нескольких турнирах подряд, и ему присвоили звание гроссмейстера. Считается, что 30–32 года для многих шахматистов – пиковый возраст; у Купрейчика так и получилось.

Агрессивный за шахматной доской, в жизни Витя был абсолютно другим: спокойным, внимательным, доброжелательным, скромным. Не любил выслушивать комплименты, сразу обрывал: «Да ладно!» Виктор был очень деликатным человеком, старался не беспокоить людей просьбами. Максимум – мог попросить отвезти его в аэропорт или на вокзал, если мы не могли. В молодости он учился водить машину, сдал на права, но потом въехал в какие-то ворота и сказал: «Это не мое!»

В то же время у него были принципиальные взгляды по многим вопросам: и шахматным, и не только. Иногда они ранили, обижали других людей, потому что он высказывал их открыто, напрямую. С каких-то заседаний он мог прийти возбужденным; порой он яро отстаивал свою позицию, и тогда проявлялся его характер. Если по какому-то вопросу он имел принципиальную позицию, то говорил о ней во всеуслышание.

Помню, один из журналистов спросил Виктора в лоб: «Вы не хотели стать чемпионом мира?» Он ответил: «Нет, потому что у меня нет для этого определенных черт характера». Но то, как он жил последние годы… Для меня он раскрылся с другой стороны: я увидела сумасшедшую силу характера! Можно только догадываться, каково ему было внутри – какие боли он испытывал, какую чувствовал порой безысходность, но никого при этом не напрягал и мужественно боролся с болезнью. Не было ни нытья, ни обреченности, хотя Виктор четко понимал, что ему осталось недолго. Жил полной жизнью! Помню, осенью пытался пойти по грибы (еще одно его любимое занятие), но потом сказал: «Пожалуй, это уже не мое…»

Он привык быть самодостаточным и, несмотря на болезнь, не мог сложить оружие, не мог смириться и сидеть дома. Для Виктора очень важно было оставаться независимым, он с трудом принимал помощь, какие-то подарки. Он продолжал ездить на турниры и зарабатывать. И когда его в последний раз увезла в больницу «скорая помощь», у него уже был куплен билет на очередной турнир. Я пришла домой и обнаружила, что билет на месте, а Виктора нет… Хотя его болезнь всех нас готовила к тому, что этот этап его жизни будет очень непродолжительным. За полгода до этого, когда случился приступ, я заставила его поехать в больницу. Он сказал: «Ты же сама прекрасно понимаешь, что с моим диагнозом живут 4,5–5 лет». Он чуть-чуть не дотянул до пяти… Бывает и дольше, но не с его образом жизни. Виктор же продолжал через не могу участвовать в турнирах! В борьбе с болезнью проявилась вся сила его характера. Вроде не слишком приспособленный к жизни, мягкий… А тут, оставшись один на один со страшной болезнью, продолжать бороться – и в жизни, и за шахматной доской!

Он был одержим шахматами. Вспоминаю случай, когда накануне поездки у него было давление 40 на 60, и я сказала: мы не отпустим тебя на турнир! Он вставал и падал, а наутро надо уже было выезжать на соревнование. И он поехал.

Возникали ситуации, когда рейс задерживался, а ему срочно надо было на диализ. Мы его встречали в аэропорту и сразу же везли в клинику. Вроде бы сейчас появились аппараты, которые можно возить с собой, но тогда еще этого не было.

Шахматы его очень поддерживали, причем не только материально – они поддерживали его дух, когда напасти обрушились одна за другой. Очень тяжело он переживал смерть второй жены Ирины, до его последнего дня в квартире стояли ее тапочки... Потом долго и тяжело болела наша мама… Все это тоже сказывалось на его здоровье. Даже не представляю, как бы он жил без шахмат!

В детские годы, конечно, у каждого из нас была своя компания, но постепенно разница в возрасте стерлась. А самые близкие отношения с Витей у нас возникли, когда у каждого появилась своя семья. Наши дочки, его Устина и моя Настя, росли вместе. Устина родилась в 1978 году, Настя – в 1980-м. Забавно, что когда я гуляла с двумя детьми, то Устю все принимали за мою дочку, а про Настю спрашивали: чья это девочка? Мы жили настолько дружно, что иногда даже внутри одной семьи так не бывает. Каждый день созванивались – и утром, и вечером. Когда к Вите приезжали гости, мы всегда их принимали вместе.

Конечно, его очень поддерживал каждый приезд дочки и внуков (Устина с семьей сейчас живет не в Беларуси, но приезжает время от времени). Тогда мы всей большой семьей ехали в его «семейное гнездо» – на дачу. Витька очень любил свою дачу, гордился ею, всех друзей приглашал на шашлыки.

Даже когда у Насти появились успехи в детских шахматах, Витя особо на это внимания не обращал. А Настя с юных лет отличалась здоровым авантюризмом и желанием как можно больше успеть в жизни. Когда ей было 20 лет, она уже работала в Министерстве спорта тренером-методистом национальной команды. И ее назначили руководителем делегации в Грецию на детский чемпионат мира. Я слышала, как родители спортсменов обсуждали: «Ей самой-то сколько лет? Нет, мы своих детей с ней не отпустим!» Настя смело бралась за подобные дела, и поездка в итоге прошла очень успешно, даже привезли медали!

Наверное, потихоньку Виктора стали впечатлять столь ответственные шаги молодой девушки, и его отношение к шахматной карьере племянницы постепенно изменилось. Он мог сказать на наших семейных сборах: «Настя, я тебя поддерживаю, ты молодец!»

В жизни бывают странные совпадения: уход Вити и Настино избрание председателем Шахматной федерации Беларуси произошли почти день в день. 19 мая 2017 года избрали Настю, а 22 мая брата не стало.

Жизнь на острие. Добрая улыбка на лице, но если заглянуть внутрь, то обнаруживается огромная сила. Добродушие – и азарт, энергия. Светлая, искренняя улыбка. В нем было много любви к людям!

(Продолжение следует.)

ДЫЯЛОГІ

Міхась СКОБЛА – Васіль ГАЛАБАРОДЗЬКА

«На роднай Луганшчыне мяне называлі бандэраўцам»

Гарадок Ірпень, што пад Кіевам, сустракае мяне нязвыклымі для восені фантанамі і цішынёй. Нездарма тут яшчэ ў даваенныя часы быў пабудаваны Дом творчасці і адпачынку для пісьменнікаў. Гэта мясцовая славутасць, таму дарогу да яго знаходжу лёгка. Культавая мясціна ўкраінскіх творцаў уражвае сваёй занядбанасцю. Двухпавярховыя дамкі-катэджы, відно, даўно не рамантаваліся, ды і насельнікаў не відаць – не сезон. Стала тут пражывае толькі вымушаны перасяленец з Данбаса паэт Васіль ГАЛАБАРОДЗЬКА. У 2014 годзе з пачаткам вайны ён выехаў з Луганска і з тае пары жыве на птушыных правах у Ірпяні. Пра тое, як падзеі на ўсходзе Украіны змянілі яго лёс, ён пагадзіўся расказаць чытачам «Народнай Волі».

«У Луганску мяне захочуць – заб'юць, захочуць – пасадзяць»

– Васіль, вы тут ужо шосты год. Дом творчасці стаў для вас родным домам?

– Не стаў. Тут усё ж часовае жытло. Істотная частка мяне – мая бібліятэка – засталася ў луганскай кватэры. Нягледзячы на інтэрнэт, без яе я часта адчуваю сябе бездапаможным. Чакаю, пакуль сітуацыя стабілізуецца, каб можна было вывезці з Луганска свае кнігі.

– А што перашкаджае вам паехаць туды цяпер? Людзі ж ездзяць.

– Мне і кіраўніцтва Дома творчасці даводзіць: едзь у Луганск, і там жывуць людзі. Правільна, жывуць, але я не ведаю, як яны жывуць, паводле якіх законаў. Там жа няма легітымнай улады, яе захапілі выпадковыя людзі з аўтаматамі. Чым яны кіруюцца? Украінскія законы там не працуюць, расійскія – таксама, бо Данбас жа не інтэграваны цалкам у Расію. Таму там пануе поўнае бяспраўе. У Луганску мяне захочуць – заб'юць, захочуць – пасадзяць. Нагадаю, што там усё пачалося з захопу падраздзялення Службы бяспекі Украіны – былога КДБ. Тэрарысты завалодалі памяшканнямі, раздалі аўтаматы гэтак званым «добраахвотнікам». А я ж з 1970 года быў на ўліку ў КДБ – за вальнадумства. Маю справу, відаць, проста перанеслі з аднаго кабінета ў другі. Сын мой з Луганска выехаў таксама і здымае кватэру ў Кіеве.

– Луганшчына – своеасаблівы рэгіён Украіны. Як там ставіліся да ўкраінскага паэта (вельмі вядомага) Галабародзькі да пачатку ваенных дзеянняў?

– У родным сяле Андрыянопалі (60 км ад Луганска) я стаў чужынцам. Памерлі бацькі, суседзі, знаёмыя аднавяскоўцы, сяло засялялася новымі пасяленцамі, якія маглі мяне назваць «бандэраўцам». Тое ж было і ў Луганску: падобнае асяроддзе, невялікае ўкраінамоўнае гета. І там таксама даводзілася чуць на свой адрас «бандэравец».

– Падлога ў вашым дамку правальваецца, ванна ледзь не старчма стаіць… Нацыянальны саюз пісьменнікаў Украіны не спрабаваў падшукаць вам нейкае больш прыдатнае для сталага жыцця памяшканне?

– Мяне сюды пасяліла папярэдняе кіраўніцтва саюза, а цяперашняе ўжо намякае, каб высяляўся. Але куды мне падзецца? У нас ёсць Міністэрства па справах вымушаных перасяленцаў, якое выдае штомесяц дапамогу 1000 грывень *(каля 40 долараў. – **М.С.**)*. За такія грошы можна зняць жытло хіба ў якой правінцыяльнай вёсачцы.

– А ці наведваліся да вас з таго міністэрства, каб паглядзець, у якіх умовах жыве вядомы паэт?

– Ніхто не наведваўся. Днямі споўнілася 90 гадоў паэту Дзмітру Паўлычку, дык у Кіеве не знайшлося адпаведнага памяшкання, каб адзначыць юбілей. Людзі хацелі скідвацца, каб арандаваць Оперны тэатр. Такое вось стаўленне ўлад… Дык Паўлычка ж мае званне Герой Украіны, ён быў украінскім паслом у еўрапейскіх краінах. А хто я такі?

– Дык а жывяце вы на якія сродкі?

– Атрымліваю пенсію 2000 грывень і яшчэ – штомесячную прэзідэнцкую стыпендыю (прыкладна столькі ж). Стыпендыя прызначана мне на два гады, неўзабаве будуць вырашаць, ці працягнуць. Я даўно нічога не набываю, толькі прадукты і лекі, якія мне сын з Кіева прывозіць. У названага міністэрства ёсць праблемы больш важныя. Скажам, новыя пенсіянерышахцёры, якія жывуць на акупіраванай тэрыторыі. Пенсіі ім прызначаюць там, а выплачвае Украіна. Малююць сабе якія хочаш дакументы. І кантраляваць гэты працэс немагчыма.

«Усё будзе так, як захоча Пуцін»

– Мінскія дамоўленасці, «формула Штайнмаера»… Пакуль што высілкі дыпламатаў не спынілі вайну, па-ранейшаму гінуць людзі. А на вашу думку, што рабіць Украіне з захопленымі Крымам і Данбасам?

– Я заўсёды, яшчэ да 2014 года, казаў, што Крым трэба вярнуць Расіі. У такім парадку, як далучалі да Украіны. Правесці рэферэндум – нармальны, не пад аўтаматамі. Зацвердзіць яго вынікі рашэннямі Вярхоўнай Рады Украіны і расійскай Думы. Украіна павінна была б атрымаць кампенсацыю за тое, што пабудавала ў Крыме за часы незалежнасці. І былі б нармальныя стасункі, і пастаўлялі б мы крымчанам электрычнасць і ваду, як заўсёды. Дык жа не – захопім сілай! Гэтак і на Луганшчыне «рэферэндум» нібыта праводзілі – па тэлефоне, як апытанне.

– Ці магчыма было пазбегнуць крывавых падзей на Данбасе? Скажам, калі б моўная палітыка Кіева вялася б у тым рэгіёне больш памяркоўна.

– Ніякага ўціску рускай мовы там ніколі не было! Згадайма – Партыя рэгіёнаў мела вялікую сілу ў Вярхоўнай Радзе, але моўнага пытання там ніколі не падымала. Наадварот, украінская мова на Данбасе ўвесь час уціскалася. Напрыклад, у маім раёне дзейнічала толькі адна школа ўкраінская. І так было не толькі ў Луганску і Данецку, але і ў Запарожжы, у Харкаве і Адэсе. Але, як толькі прымаліся пастановы ў падтрымку дзяржаўнай украінскай мовы, тут жа ўсчынаўся голас пра дыскрымінацыю рускай. То паслухайце: дыскрымінацыя была б у тым выпадку, калі б мяжа была закрытая, як у СССР. Вось дзе быў уціск і прымус, і падзецца не было куды. А тут – калі ласка. Не падабаецца жыць ва Украіне – едзь куды хочаш, хоць у Расію, хоць у Амерыку. А пачалося ўсё з таго, што Расія ў Крым і на Данбас школьныя падручнікі завозіла. І Кіеў дазваляў, не думаў, што гэта выльецца ў такую небяспеку для дзяржавы.

– Вось вы кажаце пра акупіраваныя тэрыторыі. Але ж украінцы не ўзнімаюць там паўстанне супраць акупантаў, значыць, палітычнае становішча іх задавальняе.

– Ну слухайце: у Кіеве на Майдане ў мірны час больш за сто чалавек было застрэлена. Я нават уявіць не магу, што ў Луганску хтосьці выйдзе на дэманстрацыю пратэсту супраць акупантаў. Па іх тут жа будзе адкрыты агонь на знішчэнне. Адразу ж! Яны будуць страляць і не перад кім не будуць несці адказнасці. Яны думалі, што Расія адразу далучыць іх, як Крым. А выявілася – не. У Мінскіх дамоўленасцях гаворыцца пра выбары. А хто іх будзе праводзіць? Тэрарысты, якія захапілі ўладу? Усё будзе так, як захоча Пуцін.

«Аўтаномія Данбаса справакуе аўтаноміі па ўсёй Украіне»

– А Пуцін хоча, каб Кіеў даў Данбасу аўтаномію.

– І гэта адразу ж справакуе аўтаноміі па ўсёй Украіне! Закарпацце першым запатрабуе. І што далей? Цэласнасць Украіны апынецца пад пагрозай. Хоча Данбас выйсці з Украіны – калі ласка. Адмаўляйцеся ад украінскага грамадзянства і рабіце што хочаце. Хоць да Расіі далучайцеся, хоць да Кітая. Помню, выступаў па тэлевізары адзін такі разумны з аўтаматам: маўляў, нам галоўнае ад Кіева адмежавацца, а тады – хоць да Расіі, хоць да Галандыі… Вы Расіі не патрэбны, не тое што Галандыі!

– Першым на Нобелеўскую прэмію вас вылучыў, калі не памыляюся, Іосіф Бродскі. Ён жа пазней напісаў верш «На незалежнасць Украіны», дзе былі радкі: «Прощевайте, хохлы, пожили вместе – хватит. / Плюнуть, что ли, в Днепро, может, он вспять покатит». Як гэта магло спалучацца ў Бродскім – павага да вас і зняважлівае стаўленне да вашай краіны?

– Ён мог ставіцца да мяне добра, бо мы разам не ўспрымалі афіцыйную савецкую ўладу. У СССР мы абодва былі дысідэнтамі. У тым вершы ён камусьці падспяваў. Мяне таксама абурылі радкі, дзе сказана: калі ўкраінец будзе паміраць, то не «брехню Тараса» ўспомніць, а вялікую паэзію Пушкіна. Вельмі абразлівы для ўкраінцаў верш.

– Украіна мае вялікую літаратуру, але Нобелеўская прэмія яе пакуль абыходзіць. Як вы лічыце – чаму?

– Калі зірнуць на гісторыю прэміі, то тэндэнцыя відавочная – Нобеля атрымліваюць прадстаўнікі тых краін, якія з'яўляюцца ядром еўрапейска-амерыканскай цывілізацыі. Індус Рабіндранат Тагор атрымаў прэмію толькі тады, калі напісаў свае «Гітанджалі» на англійскай мове. У творчасці яшчэ аднаго лаўрэата, японца Кэндзабура Оэ, няма нічога японскага, гэта чыста еўрапейская літаратура. Афрыканец Воле Шоінка атрымаў – дык ён у Вялікабрытаніі ўніверсітэт скончыў, там жыў і па-англійску пісаў.

– Беларуска Святлана Алексіевіч у вашу схему яўна не ўпісваецца.

– Алексіевіч – не беларуская пісьменніца. Яна ж па-руску піша. А для пісьменніка галоўнае, на якой мове ён піша.

– Дык і Шаўчэнка напісаў дзевяць аповесцяў на рускай мове. Але ў каго язык павернецца назваць яго не ўкраінскім?

– З Шаўчэнкам сітуацыя зусім іншая. Ён быў вымушаны пісаць па-руску. Ён жыў у Расійскай імперыі і хацеў данесці свае думкі да шырокага чытача. Сёння ж існуе дзяржава – Рэспубліка Беларусь. Алексіевіч тлумачыць, што піша пра савецкую ўтопію, якая размаўляла па-руску. Гэта не аргумент. Уявім сабе, што хтосьці ўзяўся пісаць пра нямецкую акупацыю – дык што, трэба пісаць па-нямецку?

Паэт, у якога скралі імя

– Вас ва Украіне часам называюць паэтам, у якога скралі імя. Як так атрымалася, што галоўны герой серыяла «Слуга народа» (яго ролю выканаў будучы прэзідэнт Уладзімір Зяленскі) завецца Васіль Галабародзька?

– Зяленскі тут ні пры чым. Сцэнарый фільма пісаў адзін маскоўскі драматург, ён цяпер у Кіеве жыве. Гэта не першае такое супадзенне. Вядомы рэжысёр Раман Балаян зняў фільм «Райскія птушкі», там значна больш параляў са мной. У Балаяна галоўны герой – украінскі пісьменнік Галабародзька. У яго раман выйшаў у Францыі, у мяне – кніжка ў ЗША. У фільме расказваецца пра стукачоў, якія даносяць у КДБ, ну і ў маім жыцці іх хапала… А «Слуга народа» – суцэльная выдумка…

– Упершыню прэзідэнтам Зяленскі стаў пад вашым імем – у кіно. А ў рэальным жыцці як вы да яго ставіцеся?

– Для прэзідэнта галоўнае – каманда. На жаль, з камандай у яго праблемы. Можа, паступова сфарміруецца. Галоўнае, якую палітыку будзе праводзіць Зяленскі, каго паставіць на ключавыя пасады. Пры прэзідэнце Януковічу міністрам абароны быў грамадзянін Расіі – вось дзе была здача краіны.

– Ваш паэт Яўген Маланюк пісаў, звяртаючыся да Украіны: «Цябе б канём татарскім гнаць / і ў стэпе лупцаваць нагайкай». Страшныя словы… Пры якіх абставінах паэт мае права *так* звяртацца да сваёй Бацькаўшчыны?

– Тут можна згадаць выдатную п'есу вашага Янкі Купалы «Тутэйшыя». У нашага Міколы Куліша ёсць падобная п'еса «Міна Мазайла», герой якой таксама, як і Мікіта Зносак, па-прыстасавальніцку змяняе сваю нацыянальнасць, запісваецца то рускім, то ўкраінцам. Купала і Куліш лупцавалі свой народ розгамі гратэску. У мяне ёсць верш «Самазабойцы», напісаны ад імя зноскаў-мазайлаў: «*Мы – хахлы з абвіслымі вусамі, / мы – здраднікі і паліцаі, / мы – мазепаўцы, пятлюраўцы і бандэраўцы. / Наша артылерыя – чумацкія выпражаныя вазы, / што цэляцца аглоблямі ў ворага. / Наша авіяцыя – ветракі, / сканцэнтраваныя на адзіным баявым аэрадроме – / у музеі народнай архітэктуры…*» Разумееце, гледзячы каму ў вусны ўкладаюцца падобныя словы. Ад свайго імя я такіх выразаў ніколі не прамоўлю.

«Гной віламі ў калгасе пакідаеш – усе думкі з галавы павылятаюць»

– У вас цікавая працоўная біяграфія – шахцёр, электрык, палявод у калгасе…

– Пасля таго як у 1970 годзе ў ЗША выйшла мая кніга, мяне да 1986 года не друкавалі і прозвішча маё нідзе не згадвалі. КДБ адпомсціў – ні ўніверсітэт не далі скончыць, ні працаваць па прафесіі. А гэта ж былі мае лепшыя гады!.. Помню, раніцай іду на працу ў калгасе, нейкія радкі ў галаве мрояцца. А гной віламі пакідаеш – усе думкі з галавы павылятаюць. На шахце адпрацаваў 4 гады «падземных», што і дало магчымасць выйсці на пенсію ў 56.

– Ці знаёмы вы з беларускай літаратурай? Адкуль у вашай размове часам праскокваюць беларускія словы?

– Знаёмства, на жаль, даволі сціплае. Я чытаў Купалу і Максіма Багдановіча ў добрых перакладах Міхайлы Драй-Хмары. У маёй луганскай бібліятэцы засталіся некалькі тамоў з серыі «Беларуская народная творчасць», слоўнік беларуска-ўкраінскі і «Песні сямі вёсак», сабраныя Нілам Гілевічам. А цяпер я даследую народныя казкі, чытаю і вашы – у запісах Еўдакіма Раманава. У яго мова вельмі падобная да мовы майго дзяцінства – дзяды мае з паўночнай Чарнігаўшчыны, з моўнага памежжа. Помню, маці расказвала, як суседка, старэнькая бабуля, размаўляла з зязюляй (*пераходзіць на беларускую*): «Зязюля-зязюлька, а колькі мне жыць?» Зязюля – ку-ку, і ўсё. Дык бабулька адразу: «А каб ты здохла!»

– Дык вы ў маленстве бывалі на беларуска-ўкраінскім памежжы?

– Не, мае дзед з бабай пераехалі адтуль у Крывы Рог, бацькі потым – на Луганшчыну, дзе я і нарадзіўся ў 1945 годзе. Бацька да канца жыцця шыпячыя вымаўляў цвёрда, дзекаў і цэкаў. Маці з яго, помню, пакеплівала.

– О, дык вы трошкі беларус!

– Хіба паводле бацькоўскай мовы (*смяецца*). Выхадцы з Чарнігаўшчыны жылі ў нашым сяле кампактна – у частцы, якая называлася Рахманаўка.

«Пісьменнікі існуюць у сваім свеце, а ўлада – у сваім»

– Беларуская ўлада адабрала ў нашых пісьменнікаў Дом літаратара, паліклініку і Дом творчасці « Іслач». Украінскі саюз пісьменнікаў змог захаваць сваю маёмасць. А як увогуле жывецца сёння ўкраінскім творцам?

– Нашу пісьменніцкую маёмасць ўлада наўпрост не адбірала, але папярэдняе саюзнае кіраўніцтва тую маёмасць патроху перадавала іншым уласнікам: і Дом творчасці ў Адэсе, і «Кактэбель» у Крыме. У савецкі час улада вымагала ад пісьменнікаў быць прапагандыстамі сваіх ідэй, ствараючы ім аранжарэйныя ўмовы. Цяпер жа пісьменнікі існуюць у сваім свеце, а ўлада – у сваім. Да таго ж наша ўлада дагэтуль не вызначылася, якую краіну яна будуе – ці ліберальна-плюралістычную, ці нацыянальную. Таму літаратуры цяпер цяжка. Часопісы перастаюць выходзіць, на іх не падпісваюцца нават пісьменнікі (а толькі ў саюзе іх больш за 2000).

– Уявім, што нарэшце Нобель – ваш (абсалютна заслужана). Дзе б вы хацелі купіць дом і стала пасяліцца?

– Не хачу гаварыць пра няздзейснёнае, а рэальны намер такі: трапіць неяк на акупіраваную тэрыторыю і прадаць там сваю кватэру. Потым дзесьці пад Кіевам набыць аднапакаёўку, каб мець хоць мінімальныя ўмовы для пражывання, каб было дзе размясціць сваю бібліятэку і працоўны стол.

Мінск–Кіеў.

ТРАГЕДЫЯ

Гучнае забойства ў Азарычах – святар Георгій пахаваў жонку на малой радзіме

На Брэстчыне, у вёсцы Рубель Столінскага раёна, 4 кастрычніка хавалі 42-гадовую Таццяну Агіевіч – жонку праваслаўнага святара Георгія, настаяцеля праваслаўнай царквы Святых Апосталаў Пятра і Паўла ў мястэчку Азарычы, што на Гомельшчыне.

Таццяна з мужам.

На пахаванне прыехаў і сам айцец Георгій, якога супрацоўнікі Гомельскага ўпраўлення Следчага камітэта затрымалі 2 кастрычніка праз падазрэнне ў забойстве жонкі Таццяны. Аднак ужо 3 кастрычніка святара адпусцілі з ізалятара, паколькі быў выяўлены іншы падазроны.

«У нас тут ніхто не верыць, што Юрый (*людское імя святара*) мог пазбавіць жыцця жанчыну, а тым больш сваю жонку, – кажа старшыня Рубельскага сельсавета Раіса Філановіч. – Ён рос у вялікай сям'і, дзе гадавалася дзесяцёра дзяцей, і жыццё кожнага было найвялікшай каштоўнасцю».

Юрый Агіевіч і ягоная жонка Таццяна нарадзіліся і выраслі ў вёсцы Рубель. Пабраўшыся шлюбам, разам пражылі амаль чвэрць стагоддзя. Выгадавалі дачку і сына, якія жывуць асобна ў розных гарадах. Яны таксама прыехалі на пахаванне маці. Юрый у свой час скончыў Лунінецкае прафтэхвучылішча, затым Віцебскую духоўную семінарыю і быў рукапакладзены на святара Георгія. Больш як дзесяць гадоў ён узначальваў праваслаўны прыход у Азарычах, што ў Калінкавіцкім раёне на Гомельшчыне.

Уранку 2 кастрычніка ў сваім доме ў Азарычах «матушка Таццяна», як яе называлі тутэйшыя вяскоўцы, была знойдзена забітай. Праваахоўнікі затрымалі яе мужа-святара. Праз Следчы камітэт стала вядома, што 47-гадовы святар знаходзіўся ў стане моцнага алкагольнага ап'янення.

У сацыяльных сетках Таццяна падавала сябе як дыетолага і трэнера па харчаванні. Летась яна скончыла ў Мінску кароткатэрміновыя курсы і атрымала адмысловы сертыфікат «Асновы дыеталогіі і здаровага харчавання». Займалася і сеткавым бізнесам. На яе асабістай старонцы ў «Аднакласніках» змешчана багата фотаздымкаў і слоў падзякі ад шчаслівых жанчын, якія ў выніку трэнінгаў Таццяны Агіевіч схуднелі, сталі стройнымі і прывабнымі. Таццяна і сама любіла фатаграфавацца ў групе і асобна на розных імпрэзах і на ўлонні прыроды. Яе асабісты рэкорд пахудзення – мінус 65 кілаграмаў.

На адным з апошніх здымкаў у «Аднакласніках» Таццяна трымае ў руках сертыфікаты: «Дырэктар – 1000 долараў», «Старшы дырэктар – 1500 долараў», «Залаты дырэктар – 2000 долараў».

Днём 1 кастрычніка Таццяна была ў Мінску, дзе ўдзельнічала ў семінары касметычнай фірмы. Трагедыя ж здарылася ў ноч на 2 кастрычніка. Пасля затрымання мужа Таццяны ў неадэкватным стане некаторыя мястэчкоўцы схільны былі лічыць, што ён і забіў жонку з рэўнасці, хоць святар Георгій таксама браў удзел у праграмах пахудзення.

Тым часам аператыўнікі выявілі новага падазронага – 23-гадовага жыхара вёскі Ліпава таго ж Калінкавіцкага раёна. Зачэпкай паслужыў пашкоджаны мікрааўтобус святара, пакінуты ў вёсцы. Віктар дапамагаў святару Георгію будаваць новую царкву ў Азарычах і часта карыстаўся мікрааўтобусам. Бывала, што і начаваў у доме Агіевічаў.

Землякі ведаюць Віктара як зухаватага маладзёна, які выпівае і «любіць пабушаваць». Ён вырас у няпоўнай сям'і. Бацька сышоў, пакінуўшы на адну маці траіх дзяцей.

У Азарычах цяпер ходзіць пагалоска, што матывам забойства маглі стаць прэміяльныя грошы, якія напярэдадні Таццянай Агіевіч прывезла з Мінска за поспехі ў сеткавым бізнесе. Але следчыя свае высновы пакуль не зрабілі.

Анатоль ГАТОЎЧЫЦ.

БРАВА!

Аншлаг у Купалаўскім!

943 гледачы наведалі спектаклі Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы 3 кастрычніка гэтага года.

На галоўнай сцэне Купалаўскага тэатра і на пляцоўцы Цэнтральнага дома афіцэраў з аншлагам прайшлі спектаклі «Рэвізор» і «Паўлінка». За апошнія гады гэта самае масавае наведванне спектакляў сярод драматычных тэатраў Беларусі.

Для даведкі: у глядзельнай зале Купалалаўскага тэатра 338 месцаў.

НЕ ПРОПУСТИТЕ!

Художники собираются на осенний салон

С 18 октября по 3 ноября во Дворце искусства пройдет пятая ежегодная выставка-продажа произведений молодых белорусских художников «Осенний салон с Белгазпромбанком».

Проект представит произведения молодых белорусских художников, которые работают в разнообразных видах и техниках изобразительного искусства.

В 2019 году было подано 430 заявок на участие. Для сравнения: количество заявок в 2015 году составило 288, в 2016-м – 311, в 2017-м – 320, а в 2018-м – 456. Каждый автор мог предложить до пяти работ, поэтому члены профессионального жюри просмотрели несколько тысяч произведений. Были отобраны работы 152 авторов.

Членами жюри в этом году станут приглашенные искусствоведы, кураторы и директора художественных институций из Чехии, Литвы, России и Украины.

В проекте принимают участие молодые белорусские художники в возрасте от 18 до 40 лет с работами, созданными за последние три года. Все представленные произведения будут выставлены на продажу.

Открытие состоится 18 октября в 17.00. Вход во Дворец искусства в день открытия свободный.

Алина ВЕТРОВА.

КРЫМІНАЛ

Гомельская школьніца і навучэнец каледжа асуджаны на 10 гадоў за наркотыкі

Суд Савецкага раёна Гомеля 2 кастрычніка абвясціў прыгавор 17-гадовай школьніцы і яе сябру, 18-гадоваму навучэнцу каледжа, за распаўсюджванне псіхатропных рэчываў у складзе злачыннай групоўкі. Кожны атрымаў 10 гадоў пазбаўлення волі.

Дзяўчыне прызначылі адбываць пакаранне ў выхаваўчай калоніі, хлопцу – у калоніі агульнага рэжыму. Трэці фігурант крымінальнай справы, іхні поўнагадовы знаёмы Андрэй, прызнаны вінаватым у незаконных дзеяннях з наркотыкамі, але без мэты іх збыту – ён асуджаны на тры гады з накіраваннем у папраўчую ўстанову адкрытага тыпу – «на хімію». У дачыненні да яго суд прымяніў яшчэ і амністыю, абвешчаную ў сувязі з 75-годдзем вызвалення Беларусі, – зменшыў тэрмін пакарання на адзін год.

Міліцыя затрымала моладзь з псіхатропамі ў лістападзе мінулага года. На той момант Кацярына вучылася ў 11-м класе, ёй было толькі 16 гадоў, навучэнцу каледжа Станіславу – 17. У судзе яны пакаяліся, прасілі не лічыць іх злачыннай групоўкай і судзіць паводле часткі 3, а не 4 артыкула 328. Суд адхіліў гэтую просьбу.

Станіслаў прызнаўся на допыце, што да затрымання рабіў закладкі псіхатропных рэчываў не толькі ў Гомелі, але і ў Рэчыцы, Магілёве. Ставіўся да гэтага як да працы. Такую «падпрацоўку» нібыта знайшоў выпадкова: заўважыў надпіс на сцяне з адрасам інтэрнэт-крамы. Звязаўся – адгукнуліся. Заданні і спосабы канспірацыі Стас атрымліваў ад «куратара», невядомай асобы, якая хавалася ў сеціве пад нікам «Баця». Ён жа пералічваў непаўналетняму хлопцу грошы.

Як вынікала з расповеду Станіслава, да яго рызыкоўнай працы «мінёра» адразу захацела далучыцца і Кацярына. Сама, з уласнай ініцыятывы. Хлопец яе адгаворваў, а пасля даў слабіну, перастаў супраціўляцца. Яны разам рабілі закладкі «соляў», «кветак», «крышталёў», фатаграфавалі месцы, а здымкі з дакладнымі каардынатамі дасылалі «куратару Бацю». Хто ён, гэты відавочны наркадылер, следства не высветліла.

Прыгавор суда яшчэ не набыў юрыдычную моц. У асуджаных ёсць магчымасць аспрэчыць яго ў Гомельскім абласным судзе, а ў пракурора – апратэставаць, паколькі прадстаўнік абвінавачання ад імя пракуратуры прасіў пакараць маладых людзей 11 гадамі зняволення.

Анатоль ЛІПСКІ.

Гомель.

РЭГІЁН

У Гродне пабудуюць яшчэ адзін хімічны завод

Плануецца, што на ім будуць выпрацоўваць хімічныя ўгнаенні для сельскай гаспадаркі – да 100 тысяч тон у год. Новы завод можа з'явіцца ўжо праз чатыры гады.

Будаўніцтва завода па выпуску вадкіх угнаенняў плануецца на пляцоўцы СЭЗ «Гродנаінвест» у вёсцы Аўльс. Дэлегацыя з Гродна нядаўна вярнулася з французскага Руана, дзе і была дасягнута дамоўленасць аб наладжванні вытворчасці тыясульфату амонія, які прымяняецца для вырошчвання сельскагаспадарчых культур.

Французы хочуць пабудаваць завод у Гродне, аналагічны такому, які ёсць у Руане. Там выпрацоўваецца каля 80.000 тон тыясульфату ў год. На беларускім прадпрыемстве плануюць выпрацоўваць 100 тысяч тон угнаенняў у год.

У планах таксама ўзвядзенне складоў з рэзервуарамі для часовага захоўвання гатовай прадукцыі.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

ФУТБОЛ

Мінскае «Дынама» губляе шанцы на медалі

Прайшлі матчы 24-га тура чэмпіянату Беларусі па футболе.

Вось іх вынікі: «Тарпеда» (Мінск) – «Славія» (Мазыр) – 0:3, «Гарадзея» – «Мінск» – 0:1, «Слуцк» – БАТЭ (Барысаў) – 0:3, «Шахцёр» (Салігорск) – «Тарпеда-БелАЗ» (Жодзіна) – 3:0, «Нёман» (Гродна) – «Дынама» (Брэст) – 0:1, «Ісло» (Мінскі раён) – «Дынама» (Мінск) – 1:1, «Энергетык-БДУ» (Мінск) – «Віцебск» – 2:0, «Гомель» – «Дняпро» (Магілёў) – 0:0.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
Дынама (Бр)	24	19	4	1	59–16	61
Шахцёр	24	18	3	3	50–14	57
БАТЭ	23	18	2	3	48–12	56
Дынама (Мн)	23	14	3	6	35–23	45
Тарпеда-БелАЗ	24	12	5	7	33–27	41
Ісла	24	11	5	8	32–28	38
Гарадзея	24	9	7	8	24–25	34
Віцебск	24	7	6	11	21–32	27
Славія	23	7	5	11	26–31	26
Мінск	24	6	8	10	30–41	26
Слуцк	24	7	5	12	22–41	26
Нёман	24	7	5	12	21–33	26
Энергетык-БДУ	24	5	7	12	38–57	22
Дняпро	23	5	5	13	22–31	20
Гомель	24	4	7	13	33–42	19
Тарпеда	24	1	3	20	4–45	6

Фота: fcminsk.by.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Як беларускія марафонкі правялі ноч у пекле

У Катары чэмпіянат свету па лёгкай атлетыцы завяршыўся для беларускіх спартсменаў правалам.

Карціна сумная – на другім чэмпіянаце свету запар нашы лёгкаатлеты не заваявалі ніводнага медаля, і такога выніку ў гісторыі яшчэ не было. Здавалася б, можна чакаць, што зараз паляцяць галовы ў кіраўнікоў федэрацыі, але мой прагноз – гэтага не будзе.

Як кажуць, салому падсцялілі загадзя. Калі для многіх вядомых спартсменаў сусветнае першынство – гэта галоўная падзея пасля Алімпіяды, то ў беларусаў іншыя прыярытэты. Спартыўныя чыноўнікі (ды і не толькі спартыўныя) вырашылі, што няма больш яркіх і знакавых спаборніцтваў у свеце, чым Еўрапейскія гульні, якія прайшлі ў ліпені ў Мінску. Уся падрыхтоўка і выхад атлетаў на пік формы былі накіраваны менавіта на гэтыя спаборніцтвы. Трэба ж было трымаць справаздачу па медалях, на самым версе не зразумелі б, калі б спартсмены і трэнеры думалі пра нейкі чэмпіянат свету. А пасля яшчэ быў у беларускай сталіцы і лёгкаатлетычны матч Еўропа–ЗША, і некаторым нашым спартсменам ізноў трэба было «ўпрагацца».

Адным словам, выбар быў зроблены, і зараз у кіраўнікоў федэрацыі і трэнераў цудоўнае апраўданне правальнага выступлення ў Катары: маўляў, усе сілы аддалі на Еўрапейскіх гульнях, таму, прабачце, чэмпіянат свету ўжо не пацягнулі. Не той узровень для нашых спартсменаў.

Зрэшты, Алімпіяда будзе галоўным крытэрыем падрыхтоўкі беларускіх лёгкаатлетаў, і, мяркуючы па ўсім, па яе выніках і адбудзецца разбор палётаў і раздача сланоў усім, хто таго заслужыў.

Калі ж вярнуцца да чэмпіянату свету ў Катары, то з боку спартсменаў у адрас арганізатараў прагучала шмат крытыкі. Напрыклад, беларускія марафонкі апісалі, у якіх неверагодных умовах праходзіў начны забег.

«Складвалася ўражанне, што правяралі не нашы фізічныя якасці, а хто з нас больш жывучы! – кажа марафонка **Святлана Кудзеліч** (*на фота*). – *Вільготнасць пад 80 працэнтаў і вельмі высокая тэмпература рабілі сваю справу... Я не прапускала ніводнага пункта, дзе былі вада і харчаванне, ліла ваду на галаву, спрабуючы хоць неяк прыйсці ў сябе. У гэты момант я ўяўляла сябе каменем у лазні, на які льюць ваду. Лягчэй станавілася толькі на некалькі секунд – далей ізноў пачыналася пякельная спякота. Я адчувала, што закіпае кроў і можа ўзарвацца галава. Спрабуеш дыхаць, а атрымліваеш порцыю невыносна гарачага паветра».*

Святлана дадае, што многія спартсменкі так і не дабеглі да фінішу:

«Я бачыла, як уздоўж трасы ляжалі марафонкі, і твары іх не выказвалі ніякіх эмоцый. Гэта было жудаснае відовішча! Іх вывозілі з трасы адну за адной. Мне вельмі не хацелася быць у іх ліку.

За ўсю сваю 17-гадовую бегавую кар'еру я ні разу не пакутавала так, як у тую пякельную ноч. За некалькі кіламетраў да фінішу адчувала, як пачынае скручваць мае ступні і лыткі, гэта мяне таксама моцна напалохала, бо такое здарылася ўпершыню. Пасля фінішу я проста паваліліся на гарачы асфальт і плакала. А затым былі пяць самых пакутлівых гадзін у маім жыцці: я валялася ад болі ў жываце і ўсім целе то на газоне, то ў пакоі ўрача. Я думала, што гэта мая апошняя ноч, апошні марафон! Увесь час пыталася: доктар, я памру? Той адказваў: «Не сёння». І ён меў рацыю. У абед я магла ўжо хадзіць, хаця сон да мяне прыйшоў толькі на трэція суткі».

Святлана Кудзеліч заняла на чэмпіянаце 32-е месца, а вось яшчэ адна беларуска – **Вольга Мазуронак** нават у такіх нечалавечых умовах здолела фінішаваць 5-й.

«Правядзенне марафону ў такіх умовах – гэта непавага да спартсменаў, – абураецца і Вольга. – *Сабралася некалькі высокапастаўленых людзей, якія вырашылі, што спаборніцтвы з нейкай радасці будуць праводзіцца менавіта тут. Самі затым стаялі пад кандыцыянерамі...*

Я, натуральна, разумею, што перамагае мацнейшы, але, калі чалавек хоча спаборнічаць у такіх умовах, то для гэтага ёсць спецыяльныя экстрэмальныя марафоны, накшталт трохдзённага бегу па пустыні. А тут усё-такі спорт вышэйшых дасягненняў. Няўжо гэта нармальна, калі фінішавала крыху больш за палову спартсменаў? І дай Божа, каб ні ў кога не было наступстваў для здароўя».

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ЭКСКЛЮЗІЎ

«Ішоў на рызыку, не думаючы пра наступствы»

Вясковы сірата, які пачынаў аднаасобнікам, а стаў Героем Сацыялістычнай Працы

Герой Сацыялістычнай Працы Уладзімір Калачык у сваім кабінеце, 1966.

Гаспадар сіроцкай сям'і

Пры сваіх заслугах Уладзімір Калачык мог бы жыць у сталіцы не толькі Беларусі, а і былога СССР. Аднак не паквапіўся на вялікія гарады і пасля выхаду на пенсію назаўсёды звязаў свой лёс з роднымі мясцінамі. Стандартны цагляны дом у вёсцы Заскавічы, цэнтры калгаса «Светлы шлях», быў пабудаваны яшчэ за часамі ягонага старшынёўства.

У некалі энергічнага мужчыны за апошнія два гады фактычна аднялася правая рука, ногі амаль не трымаюць, цела аблеплена датчыкамі кантролю. Праблемы са зрокам не дазваляюць чытаць, глядзець тэлевізар. Апошнія навіны даведваецца з радыё ды ад родных. Але свой фізічны стан успрымае па-філасофску: маўляў, пашчасціла, што наогул яшчэ на гэтым свеце. Усё ж неўзабаве справіць 90-годдзе.

Зрэшты, у працэсе размовы высветлілася галоўнае: Уладзімір Міхайлавіч цудоўна памятае ўсе эпізоды свайго пакручастага лёсу...

Ён нарадзіўся 24 чэрвеня 1930 года ў вёсцы Мароські ў складзе Віленскага ваяводства Польшчы ў сям'і сялян-сераднякоў. Бацькі – людзі працавітыя, набожныя. Ад хвароб і фізічных нагрузак памерлі зусім маладымі: мамы не стала пад канец вайны ў 37 гадоў, тата ў 39 сышоў амаль следам. У 1948-м на руках 18-гадовага Валодзі засталіся два малодшыя браты і сястрычка. Так ён стаў гаспадаром у сіроцкай сям'і.

Нейкі час пасля ўсталявання на заходнебеларускіх землях бальшавіцкіх парадкаў маладога аднаасобніка Калачыка не чапалі – з улікам сямейных абставін нават не мабілізавалі ў армію. Апрацоўвалі 6 гектараў зямлі, трымалі каня, карову, цёлку, свіней, авечак. Гаспадарка немалая, таму круціліся, «як мышы», вобразна параўноўвае Уладзімір Міхайлавіч.

З польскага серадняка ў савецкія брыгадзіры

У 1949 годзе новая ўлада распачала прымусовую калектывізацыю. Адчуўшы няладнае, многія аднавяскоўцы цэлымі хатамі з'язджалі ў Польшчу: Грышка, Міхал, Фэлька, – пералічвае наш суразмоўца. У тых, хто застаўся, выбару не было: або змірыцца, або выправіцца ў Сібір. Лепшыя землі нацыяналізатары забіралі, узамен давалі лапікі пасярод балот ды кустоўя. Так у калгасе апынуліся і сіроты Калачыкі.

«*Першымі ў калгас хто пайшоў? Так званыя кулакі. Баяліся за жыццё, думалі, што такім чынам уратуюцца. Камусці ўдавалася, а камусці не,* – расказвае Уладзімір Міхайлавіч. – *Памятаю, брыгадзірам у Мароськах быў арандатар Сурынта. Такі добры да людзей, што яго не вывезлі – уступіліся за яго грамадой. Гаспадарку, натуральна, забралі: зямлю, два гектары саду, падчыстую. Перажываў, канечне, а што зробіш? Але калі на сходзе пачыналі брыгадзіра пясочыць, вяскоўцы адразу станавіліся на яго бок. Паважалі, таму выручалі*».

Пасля смерці бацькоў Валодзя не паспеў давучыцца ў школе, давялося засяродзіцца на гаспадарцы. Толькі па вайне завочна скончыў 7 класаў у суседнім Лебедзеве. З калектывізацыяй многія мароськаўскія разбегліся па гарадах, засталіся або п'яніцы, або зладзеі. Калачыка як «шыбка граматнага» (клікалі пісаць пратаколы) узялі ў калгас імя Варашылава брыгадзірам. Неўзабаве паслалі падвучыцца на год у Ашмяны, а пасля – на два гады ў Гродзенскую сельскагаспадарчую школу.

Вярнуўся на радзіму, прызначылі намеснікам старшыні калгаса. Год адпрацаваў, а потым «насільна» забралі ў Маладзечна на пасаду першага сакратара райкама камсамола. Ідэалагічная дзейнасць не клалася на душу – адчуваў сорам перад бацькамі, якія не прапускалі ніводнай службы ў царкве, а ён мусіў змагацца з рэлігіяй. Бачачы, што партыйная кар'ера камсамольца не цікавіць, у 1957-м Калачыка на ягоную ж просьбу вярнулі на зямлю – паставілі на чале калгаса «Светлы шлях» з сядзібай у Заскавічах. У гэтым статусе ён адпрацаваў больш за тры дзясяткі гадоў.

Эрык Хонекер ды іншыя таварышы

Каб павысіць прафесійны ўзровень, Уладзімір Калачык завочна скончыў Горацкую сельскагаспадарчую акадэмію, а пазней і аспірантуру. Стаў кандыдатам эканамічных навук, абараніўшы дысертацыю па тэме павышэння эфектыўнасці выкарыстання зямлі. Поруч з мужам працавала жонка Лідзія, у іх нарадзіліся сыны Валодзя і Ігар.

Амбіцыйнаму кіраўніку ўдалося выйсці за бюракратычныя рамкі і наладзіць наўпроставыя сувязі з профільнымі навуковымі ўстановамі, доследнымі станцыямі і найлепшымі селекцыянерамі. На эксперыментальным полі выпрабоўваліся новыя гатункі бульбы і збожжавых, тэрміны высеву, спосабы апрацоўкі глебы, спалучэнні ўгнаенняў.

Імпэт маладога гаспадарніка партыйнае кіраўніцтва насцярожваў,

Уладзімір Калачык (злева) прымае Пятра Машэрава.

але лічбы статыстыкі сведчылі, што ноу-хау даюць плён. У 1966 годзе яму было прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы з уручэннем ордэна Леніна і залатога медаля «Серп і молат». Ён выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР і БССР, уваходзіў у склад прэзідыума саюзнага савета калгаснікаў. Яго пачалі ўключаць у склад міжнародных дэлегацый.

«*Ужо не кажу пра савецкіх лідараў, з усімі сустракаўся,* – гаворыць экс-старшыня. – *Таксама ад Таварыства дружбы народаў з дэлегацыямі найвышэйшага ўзроўню ездзіў за мяжу. Быў знаёмы з Эрыкам Хонекерам (ГДР), Войцэх Ярузэльскі (Польшча) падарыў коўдру і прымач, было фота ў газеце, як сядзім з Тодарам Жыўкавым (Балгарыя). Ад немцаў маю залаты медаль – відаць, хацелі загладзіць віну перад маёй сям'ёй. Падазравалі, што нашы сваякі ў партызанах, бацьку двойчы збівалі на горкі яблык, ледзь жывога на кані прывозілі. А гэта няпраўда*».

Уладзімір Міхайлавіч кажа, што ў сярэдзіне 1960-х перад ім не было зачыненых кабінетаў не толькі ў Мінску, а і ў Маскве. Згадвае, што пасля смерці ў 1964 годзе першага сакратара ЦК КПСС Мікіты Хрушчова быў у ліку тых, хто ў Крамлі абмяркоўваў механізм «транзіту ўлады». Партыйны наступнік і будучы савецкі генсек Леанід Брэжнеў выклікаў на гутарку 300 адмыслоўцаў у розных галінах, якія выказвалі думкі адносна таго, як жыць далей. Пры такім даверы можна было сабе дазволіць больш, чым іншыя, прызнаецца наш суразмоўца.

«У Вярхоўным Савеце СССР мы паладзілі з Кірылам Арлоўскім (старшыня першага ў Беларусі калгаса-мільянера «Рассвет»). Я быў самы малады дэпутат, 32 гады, і быў прыстаўлены суправаджаць яго пасля пасяджэнняў – ён жа вярнуўся з вайны без рукі, і другая была пашкоджана. Гаварылі пра рознае, у тым ліку пра прыватную уласнасць (публічна – не, бо крамола). Дык мне казаў: «Валодзя, дзяржава дзяржавай, а домік трэба мець прыватны». Калі я пабудаваўся, мясцовыя ўлады хацелі пакараць за «мяшчанства». Але сіл не хапіла, я ўжо быў уваходжы ў высокія кабінеты».

«Волга» як машына аграрнага прагрэсу

Перадусім статус дапамагаў пазбягаць непатрэбнага кантролю, які выяўлялі пільныя наглядчыкі праз усю вертыкаль улады. Калі найвышэйшыя кіраўнікі – Сяргей Прытыцкі, Кірыла Мазураў, нарэшце Пётр Машэраў – запрашаюць у ганаровыя прэзідыумы, звязвацца з набліжаным «да партыйных целаў» рызыкоўна, усміхаецца Уладзімір Міхайлавіч.

«*Я ўвесь час ганяўся за навукова падмацаваным вопытам: дзе што перадавое – хапаўся мёртвай хваткай. Напоўніцу карыстаўся тым, што меў дыпламатычны пашпарт. У мяне шмат знаёмых у Польшчы, у тым ліку землякі з Мароськаў, якія збеглі ад бальшавікоў. Праз іх мог дастаць любое насенне, якога ў Беларусі яшчэ не было. Сазвоньваўся, сядаў на сваю «Волгу», і праз 12 гадзін мы ўжо вырашалі пытанні ў варшаўскім рэстаране. Яшчэ да вайны па-суседску сябравалі. Хоць яны каталікі, а мы праваслаўныя, разам адзначалі святы і іхнія, і нашы*».

Зрэшты, Польшчай сфера інтарэсаў не абмяжоўвалася. Даведаўшыся пра новы гатунак ячменю, выведзены ў Чэхаславакіі, тэрмінова мчаўся туды – дзеля аднаго «трафейнага меха». Паўцэнтнэра каштоўнай сыравіны размнажалі, і ўжо праз пару гадоў ячмень у «Светлым шляху» даваў па 70 цэнтнераў з гектара.

Аднак нярэдка гераічныя высілкі так і заставаліся нерэалізаванай авантурай. Калі следам за кукурузай у СССР узяліся за рапс, Калачык дамовіўся з польскім калегам, што той падзеліцца насеннем, якое толькі-толькі ўдасканалілі селекцыянеры Францыі – 40 ц/га супраць звычайнага тады паказчыка 16–18. Аналагічная схема: прывезеныя на «Волзе» два мяхі пусцілі ў абарот, і праз год калгас меў нямала элітнай прадукцыі. Гнаіліся за ўраджайнасцю, а нідзе не прымаюць. «*Змалоў і скарміў свінням – ой, як добра ім зайшло!*» – смяецца былы старшыня.

Часам зямляцкія повязі прыносілі зусім нечаканыя дывідэнды, працягвае далей Уладзімір Калачык.

Бартар на «голых дзеўках»

Па суседстве з Мароськамі дагэтуль стаіць вёска Запалякі – нават сыходзячы з назвы, каталіцкая. Усё жыццё міжканфесійныя суседзі сябравалі, дапамагалі адзін аднаму, пакуль у 1939-м не з'явіліся чырвоныя вызваліцелі. Запаляцкія не сталі чакаць усталявання камуністычнага раю і раз'ехаліся па ўсім свеце.

Напрыканцы 1960-х у суправаджэнні сакратара абкама партыі Палякова ў «Светлы шлях» прыбыла дэлегацыя з Галандыі, каб пазнаёміцца з эксперыментальным бульбаводствам. Поле было ля царквы, адзін з гасцей доўга ў яе ўглядаўся і раптам загаварыў па-польску – аказаўся з гэтых мясцін.

«*Я польскую добра ведаю, усё ж пачынаў у польскай школе, потым колькі перакладаць даводзілася,* – усміхаецца паліглот. – *Разгаварыліся, я згадаў пана Пшэлескоўскага, які меў тут уладанні. І той ледзь не заплакаў: «Дык я ж у яго быў аграномам!» Селі ў машыну і паехалі да тых запаляцкіх каталікоў, якіх ён яшчэ памятаў. Гаспадары адразу на стол самагонку, каўбасу, пальцам пханую, размовы-ўспаміны... А праз нейкі час атрымліваем з Галандыі два вагоны сартавой бульбы. Бясплатна! Засадзіў ёю 20 гектараў, і яна ўрадзіла 600 цэнтнераў! Во як...*»

Наступная гісторыя наогул напаўдэтэктыўная. Аднойчы ў складзе дэлегацыі Усесаюзнага савета калгасаў Уладзімір Калачык выправіўся ў Канаду. У кампаніі «маскоўскіх варацілаў» выконваў функцыю «прыкрыцця»: у гатэлі на яго афармляўся самы вялікі нумар, каб партыйныя босы маглі ўвечары сабрацца і без рызыкі быць падслуханымі выпіваць і гаманіць за жыццё.

Старшыня калгаса і госці з Галандыі.

Намінальны гаспадар пакоя тым часам прагульваўся каля рэцэпцыі. Кіўнуў галавой супрацоўніцы, аўтаматычна вымавіўшы «Добры вечар!». «Адкуль пан будзе?» – раптам пачулася ў адказ. «З Беларусі, з-пад Маладзечна». – «А я з Баранавічаў!»

Слова за слова, Уладзімір Міхайлавіч згадаў пра іншую суседку-мігрантку – Аршульку. Пры Польшчы яна выйшла замуж за каменданта і пасля апынуліся аж у Атаве – куды лёс закінуў і яго. Калі афармляў службовы пашпарт, у анкеце пісаў, што не мае сваякоў і знаёмых у капіталістычных краінах. Але, выпраўляючыся ў Канаду, запісаў яе каардынаты на паперку і глыбока схаваў на выпадак праверкі.

Жанчына патэлефанавала. Аршулька з мужам усё кінулі, прымчаліся ў гатэль і пачалі цягнуць да сабе – проста недаравальна не пагасцяваць.

«*Кажу начальніку: маўляў, так і так, як бы ненадоўга адлучыцца,* – згадвае Калачык. – *Той перанакіроўвае да нейкага камсамольца, кіраўніка групы карэспандэнтаў. Аказалася, гэбіст. Ну, пайшоў, прашуся. «Куда собрался, кто разрешал?» Я не разгубіўся: «Ваш палкоўнік сказаў, што я павінен пагаварыць з тымі людзьмі». І па-змоўніцку – «сами понимаете». На хаду панавыдумляў, а ён узяў і адпусціў... Ой, добра прымалі! У іх дома бар, там сотні бутэлек. І ніхто не прымушаў, як у нас, выпіць, «бо не паважаеш». Налівай колькі хочаш ды пі*».

Гаспадар трымаў канцылярскую краму. Пабачыўшы незвычайную яскравую драбязу, госць адразу забыўся на прынцыпы будаўніка камунізму і запаў на каляровыя аўтаручкі, унутры якіх пры нахіле раздзяваліся дзяўчаты. Перад ад'ездам з Масквы членам дэлегацыі выдалі па 500 долараў. 100 з іх Калачык патраціў на «апошні цуд тэхнікі» і потым усюды раздаваў. Сувенір ішоў на ўра. Доўга яшчэ жартавалі з таго бартару: за эратычны прэзент мінскі начальнік даў калгасу трактар.

Верныя «падтакваль» аграрыя №1

У той час хоць і быў жорсткі кантроль, але хто рызыкаваў і дасягаў вынікаў – меў своеасаблівы картбланш ад партыі, тлумачыць наш суразмоўца.

«Нават калі б на мяне хто і наваліўся, там бы і злез. Чымсьці я быў даспадобы Машэраву, таму і баяліся са мной канфрантаваць. Разоў пяць, а мо і болей, Пётр Міронавіч прылятаў да нас на верталёце. Распытваў пра тэхналогіі, цікавіўся планамі. Сядаў вось тут каля хаты, жонка выносіла абед. Я хоць і быў старшынёй, але трымалі кароў, свіней, былі свае каўбасы, сала, тварог, мёд, гарбата з мятай. А ўжо Машэраў наўзамен частаваў замежнай кавай, іншымі дэфіцытамі. І мы ўжо ведалі: калі збіраецца ў наш бок, хоць на гадзінку заляціць у Заскавічы».

Сёння ягоных уганараваных калег не толькі не згадваюць, а нават спрабуюць зрабіць злачынцамі. Уладзімір Міхайлавіч рытарычна запытваецца: у каго паднялася рука кінуць у турму 80-гадовага ветэрана-гаспадарніка, двойчы Героя Сацыялістычнай Працы Васіля Старавойтава? Або хто з цяперашніх кіраўнікоў аграрнай галіны дадумаўся скарыстацца найбагацейшым досведам іншага двойчы Героя Уладзіміра Бядулі?

«*Хто добрым словам згадвае гэтых ды іншых герояў? Раней хоць да святаў выпісвалі 100–200 рублёў, а цяпер ужо няма, прэміруюць толькі тых, хто адзначыўся падчас вайны. Іншых Герояў Сацпрацы, калі яны не ўдзельнікі Вялікай Айчыннай, выкраслілі. Я не наракаю на беднасць, грошай мне хапае. Пенсія захавалася, за зорку плацяць дзесьці 300 рублёў. Але ж не ўсё аднымі купюрамі вымяраецца, важнае і чалавечае стаўленне да людзей, якія ўсё паклалі на карысць справы*», – кажа Уладзімір Калачык.

Намінальна ў Беларусі калгасаў не засталося, гаспадаркі рэарганізаваны ў сельскагаспадарчыя вытворчыя кааператывы. Аднак сутнасна практычна нічога не змянілася: сяляне не атрымалі чаканай свабоды, а прызначаных над імі кіраўнікоў па-ранейшаму кантралюе шматузроўневая вертыкаль.

«*Са мной не мірыліся, бо выступаў супраць узбуйнення гаспадарак,* – гаворыць былы старшыня. – *Так, сучасную тэхніку не параўнаць з тым, як я пачынаў: сярпамі жалі ды цапамі малацілі. Людзі пад камбайны кідаліся, баяліся, што застануцца без працы. Перадусім хацеў, каб быў своеасаблівы банк, у якім кожны працаўнік меў бы свой пай. Гэтая доля пры добрых паказчыках павінна заахвочвацца, чалавек мог бы яе забраць ці перадаць у спадчыну. Быў бы стымул! А сёння – прыгоннае права, яшчэ горш, чым было некалі. Усё даводзіцца зверху, крок не ў той бок – турма*».

Цяперашні кіраўнік Беларусі Аляксандр Лукашэнка – калега Уладзіміра Калачыка. Пачынаў у сельскай гаспадарцы, даслужыўся да дырэктара саўгаса на Шклоўшчыне. Стаў прэзідэнтам, а зямля не адпускае дагэтуль: ці не палова працоўных паездак – аграгарадкі, фермы, палеткі. Аднак стылі зносін з людзьмі ў іх відавочна розныя. Больш баяцца, чым паважаюць, кажа Калачык пра Лукашэнку.

«*Ён абапіраецца на вярхі, а трэба і да нізоў дастукацца. Тыя, хто поруч, падтакваюць і нічога не робяць. Ну, калі чалавек тысячы тры мае, навошта некуды лезьці? Кватэра, дом, службовая машына, што яшчэ трэба? Таму патураюць любому слову. Разумны хлопец (Лукашэнка), але прама бык: калі што ўздумаў, то ўсё, нікога не слухае. Атрымаецца – герой, не – ну і ладна, ніколі сам не пакаецца. Кожны дапускае памылкі. І калі я загадваў рабіць адно, а выходзіла іншае, публічна казаў: «Прабачце, не меў рацыі». Гэтым і выйграваў, што заўсёды трымаў сувязь са сваімі людзьмі*».

Кукіш пад носам сакратара ЦК

Калі рэлігія яшчэ не стала трэндам, але подых перабудовы ўжо патрабаваў развароту да духоўных каштоўнасцяў, Уладзімір Калачык узяўся за аднаўленне шматлікіх храмаў, большасць якіх на падведамаснай яму тэрыторыі стаялі занядбаныя або выкарыстоўваліся як склады. Грошай у калгаснай касе было дастаткова, не хапала толькі волі партыйных куратараў.

І калі ў Беніцы пачалося аднаўленне гістарычных будынкаў касцёлу і царквы (пачатак XVIII стагоддзя і другая палова XIX стагоддзя адпаведна), а пазней і культавых будынкаў у іншых вёсках, да «няправільнага камуніста» завіталі высокія госці.

«*Тэлефануюць: едзе сакратар ЦК КПБ па сельскай гаспадарцы Дземянцей Мікалай Іванавіч і сакратар абкама партыі – прозвішча ўжо не памятаю. Ну, давайце паглядзім вашы палі ў Беніцы. Па дарозе падабралі начальніка доследнага ўчастка і пачынаюць: «Міхайлавіч, кажуць, ты нейкія крыжы ставіш?» «Ды ён, мабыць, вернік», – засмяяўся начальнік участка. Я павярнуўся ды кукіш яму ў нос – не лезь не ў свае справы! Усе замоўклі. Пад'язджаем да касцёла – ставяць крыжы. Тлумачу, што такімі рэчамі не раскідваюцца, трэба захаваць нашчадкам. Нічога не сказалі, цішыня...*»

Пасля інспекцыі паехалі ў калгасны рэстаран – тады яшчэ рэдкі выпадак для вёскі, хоць, як кажа Уладзімір Калачык, з улікам бясконцых караванаў рэч неабходная.

Падчас абеду Дземянцей не вытрымаў і запытаўся: «А ці ведаеш, Міхайлавіч, чаму мы прамаўчалі, калі ты, камуніст, зрабіў непрымальны жэст не толькі ў бок свайго падначаленага, а і нас, вышэйшых званнем?» І калі той паціснуў плячыма, сам адказаў: «Калі б наверсе даведаліся, што Калачык спакойна раздае дулі ў прысутнасці сакратара ЦК, нас бы назаўтра павыганялі...»

Праваслаўныя цэрквы ў Беніцы, Мароськах, Турэц-Баярах давесці да ладу ўдалося, а вось з беніцкім касцёлам узніклі праблемы – каталікі зніклі разам з прыходам савецкай улады, а новымі мястэчка не прырасло. У адсутнасць вернікаў браць аб'ект на баланс касцельныя ўлады палічылі нямэтазгодным.

У 1988 годзе Уладзімір Калачык развітаўся з працоўным калектывам, якому прысвяціў крыху больш за 30 гадоў свайго жыцця (за аналагічны час пасля яго «Светлым шляхам» кіравалі ажно 12 старшыняў). Кажа, што мог бы працаваць і надалей, але дасталі прапановамі перамясціцца на пасаду сакратара Маладзечанскага райкама партыі. Тройчы выклікалі ў Мінск, угаворвалі, спакушалі матэрыяльнымі дывідэндамі. Адгаварыўся, што збірае матэрыялы, працуе над доктарскай дысертацыяй, няма часу.

Каб нарэшце пакінулі ў спакоі, два перадпенсіённыя гады адпрацаваў генеральным дырэктарам агракамбіната «Маладзечанскі».

У 1990-м выйшаў на заслужаны адпачынак і нарэшце апынуўся ў кругу сям'і, якой з-за празмернай занятасці перападала не так шмат ягонай увагі. З вернай спадарожніцай усяго жыцця Лідзіяй Васільеўнай у іх два дарослыя сыны, якія рэгулярна наведваюцца, шануюць бацькоў.

«*Хоць мы і гаворым, што цяпер свабоды больш, а насамрэч яе меней, чым калі мы працавалі,* – падсумоўвае Уладзімір Калачык. – *Я ішоў на любую рызыку, не зважаючы на наступствы. І так паставіў сябе, што не маглі нічога зрабіць ні беларускі ЦК, ні тым больш абкам. Сёння хтосьці адважыцца падаць голас? Сумняваюся. Нават калі б мяне выключылі з партыі за тое, што займаюся касцёлам, выкінулі з працы, дык я ведаў усіх рэктараў, мог пайсці ў той жа «наргас» чытаць лекцыі. Усё ж кандыдат эканамічных навук, абараніў дысертацыю. Вось такая мая гісторыя...*»

Ігар КАРНЕЙ.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік, выдавец і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 07.10.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 22 006 экз. Заказ № 3463.

9 772071 964000 19079